

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1920.

Första kammaren.

Nr 14.

Onsdagen den 18 februari, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts under fjärde huvudtiteln av statsverkspropositionen och propositionen om tilläggsstat för år 1920 gjorda framställningar om anslag för fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen;

nr 21, i anledning av vissa framställningar rörande anslag under tilläggsstatens för år 1920 femte huvudtitel; och

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förhöjning av de enligt resereglementet utgående dagtraktamenten för extra förrättningar i statens ärenden jämte en i ämnet väckt motion;

bevillningsutskottets betänkande nr 3, i anledning av väckt motion om ändring av 55 § 2 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av ett större antal laga fardagar;

nr 4, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen; och

nr 7, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående omarbetning i visst syfte av strafflagens bestämmelser rörande ämbetsmännens rättsliga ställning och företrädesrättigheter; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 7, anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 mars 1917 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så och mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri m. m.;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 30 april 1918 om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m.;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 19 juni 1917 med vissa bestämmelser mot oskäligen pris under utomordentliga, av krig för-
anledda förhållanden; och

nr 10, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 26 april 1918 om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig för-
anledda förhållanden, dels ock i anledning därav väckta motioner.

Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.
(Porta.)

Fortsattes föredragningen av det av bevillningsutskottet i be-
tänkande nr 2 tillstyrkta förslaget till förordning om särskilda av-
drag vid 1920 års taxering till beviljning för inkomst.

3 §.

Denna paragraf hade i Kungl. Maj:ts förslag följande lydelse:

Annan skattskyldig, än i 2 § avses, må åtnjuta nedsättning
av den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt
12 § bevillningsförordningen återstående beskattningsbara inkomst,
om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad på sätt
i 2 § här ovan sagts,

ej uppgår till	1,000 kronor, med högst 30 %
uppgår till 1,000 men ej till 2,000	» » » 20 »
» » 2,000 » » » 3,000	» » » 10 »

Paragrafen hade av utskottet förordats att lyda sålunda:

Annan skattskyldig, än — — — sagts,

ej uppgår till	1,000 kronor, med högst 30 %
uppgår till 1,000 men ej till 2,000	» » » 20 »
» » 2,000 » » » 3,000	» » » 10 »
» » 3,000 » » » 4,000	» » » 5 »

Vid 3 § hade reservationer avgivits:

1) av herr *Rosén*, som med instämmande av herr *K. A. Nilson*,
anfört: »Då propositionen avser att bereda skattelättnad för de av
dyrtiden hårdast tyngda skattedragarna, har jag icke kunnat biträda
utskottets förslag, som i vissa fall sätter en ogift inkomsttagare
i bättre ställning än den som är familjeförsörjare. Såsom exem-
pel kan anföras, att en person med 3.999 kronors inkomst, som icke
har mer än sig själv att försörja, enligt utskottets förslag kan er-
hålla ett lika stort avdrag som en person med 3.500 kronors inkomst,
vilken har hustru och ett barn. En sådan bestämmelse kan jag icke
finna lämplig eller rättvis, och har jag alltså hemställt, att utskottet
bort förorda Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.»

2) av herr *Boman*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka, att
5 § skulle antagas i den lydelse, Kungl. Maj:t föreslagit.

Herr Rosén: Herr talman! Enligt propositionen skulle annan skattskyldig än den, som har minderåriga barn att försörja, kunna erhålla avdrag, om han har en inkomst upp till 3,000 kronor. På grund av en motion i andra kammaren har utskottet föreslagit, att man skulle härtill lägga en ny grupp, nämligen skattskyldiga som hava mellan 3,000 och 4,000 kronors inkomst, och att sådana skattskyldiga skulle få ett avdrag av högst 5 %.

*Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.*

(Forts.)

Om detta utskottets förslag bifalles, så kan det inträffa, för att taga ett exempel, att en person med 3,999 kronors inkomst, som icke har mer än sig själv att försörja, kan få avdrag med 5 %, medan en person, som har blott 3,500 kronors inkomst och har hustru och ett barn, icke kan få större avdrag.

Jag anser, att det är fullkomligt orimligt, att en ogift person, som har större inkomst än en familjeförsörjare, dock skall kunna få samma avdrag som denne. Jag har den uppfattningen, att inom ifrågavarande inkomstgrupp finns ett mycket stort antal personer, som icke äro i behov av något avdrag, och på grund därav har jag ansett, att Kungl. Maj:ts proposition bort av utskottet tillstyrkas.

Jag ber nu, herr talman, att få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Herr Nilsson, Gustaf: Det skäl, som föranlett utskotts-majoriteten att gå med på denna ändring i den Kungl. propositionen, är i främsta rummet det, att sedan man beslutat att flytta upp gränsen för avdrag i 2 § till 4,000 kronor, ansåg man sig böra även flytta gränsen för dessa fall till 4,000 kronor. Jag vill erinra om att det avdrag, som här kan komma i fråga för gifta makar, över huvud taget är så ringa, att man icke har någon stor anledning att sätta sig emot det.

Till herr Rosén vill jag särskilt säga, att det här icke blir mer för högsta gruppen än ett avdrag av 5 %, d. v. s. en person, som har hustru att försörja, som kanske lever av en pension eller någon mindre förtjänst och bor i en stor stad med förhållanden sådana som i Stockholm, Göteborg eller Malmö, han kan med en inkomst av t. ex. 3,600 kronor för sig och sin hustru erhålla ett avdrag i kommunalt skatteavseende på 5 %. Det blir på sin höjd 10 à 15 kronor, och det är icke någon stor summa att så mycket hänga upp sig på. Det kan nu invändas, som herr Rosén också gjorde, att t. ex. den, som har hustru att försörja och därtill minderåriga barn icke får större avdrag än en ogift med till och med något större inkomst, men man kan å andra sidan säga, att i regel dessa till hög ålder komna personer, som på ålderns dagar hava en pension av ett med hänsyn till nuvarande penningvärde så litet belopp som mellan 3,000 och 4,000 kronor och äro brutna av sjukdom eller i varje fall icke äro så rörliga som i unga dar, också hava anledning att göra anspråk på det skatteavdrag, som enligt denna paragraf kan beviljas.

Då jag således icke kan finna annat än att det är både rättvist och billigt, då det belopp det här gäller är jämförelsevis obetydligt, och då de olägenheter, som skulle kunna uppstå, visst icke äro så

Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.
(Ports.)

upprörande, som reservanten gjort gällande, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilson, Karl August: Herr talman! Det exempel, som nyss anfördes, visar, hur det går, när man försöker rucka på en urartad plan i fall som detta. Utskottet har, som den föregående talaren berörde, vidtagit en tillökning till Kungl. Maj:ts förslag. Denna tillökning gäller både beträffande avdraget för familjer med barn och familjer utan barn samt för ensamma personer. Man har naturligtvis gjort detta i den bästa mening för att få gränsen mera avjämnad och icke så tvärt avhuggen, men man har därvid kommit till fullkomligt orimliga resultat. Det kan naturligtvis icke vara rimligt, att man lämnar större eller lika stora avdrag till en familj utan barn som till en familj med barn. Medan vi ha gått ut från den principen, att här skulle beredas rättvisa åt de barnrika familjerna, så har det genom den av utskottet vidtagna åtgärden kommit att bli en orättvisa i stället.

Det vore ju emellertid icke mycket att säga, om denna paragraf tillämpades på allenast de familjer, som herr Nilsson i Kristianstad förut talade om, men här blir det i huvudsak ogifta personer, som skola erhålla ett avdrag, som icke står i lämplig relation till de avdrag familjerna erhålla. Herr Rosén framdrog nyss ett exempel. Han sade, att det blir *samma* avdrag för en ensam person eller en familj utan barn med 3,999 kronors inkomst som för en familj med ett barn med 3,500 kronors inkomst. Men även detta kan korrigeras, ty det blir *större* avdrag för den ensamma personen med 3,999 kronors inkomst än för familjer, då 5 % av 3,999 kronor ju är 200 kronor så när som på 50 öre, men 5 % på 3,500 kronor endast är 175 kronor.

Jag finner, att den åtgärd, som utskottet här vidtagit, har förrekyt hela planen, och det är från den synpunkten sett — icke därför att jag ej skulle kunna även ensamma personer ett sådant avdrag, men därför att man måste, såvitt det är möjligt och åtkomligt, skipa rättvisa och icke förrycka en beskattningsanordning — som jag, herr talman, i utskottet har anslutit mig till samma mening som herr Rosén, och jag ber alltså att få yrka bifall till herr Roséns reservation, d. v. s. till Kungl. Maj:ts förslag, beträffande den paragraf, som här föreligger.

Herr Östberg: Herr greve och talman, mina herrar! I denna punkt förefaller det mig, som om det av herr Rosén framställda förslaget om bifall till Kungl. Maj:ts förslag ägde företräde framför utskottets. Herr Roséns förslag vill hävda, att familjeförsörjare, som hava barn, skulle erhålla större förmån än ogifta. Detta är en ståndpunkt, som denna kammare förut i liknande fall har intagit, och jag skall därför be att få förena mig i herr Roséns yrkande om bifall till den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av 3 §.

Herr Rune: Herr greve och talman! Här har nyss yttrats

av en talare på Värmlandsbänken, att man här kan se, hur det går, när man försöker jämka på en skatteskala, och en talare på Norrlandsbänken talade om att man i detta fall stode i begrepp att bevilja avdrag för många, som icke vore i behov av sådana. Jag har nu den uppfattningen, att det icke är så säkert, bara därför att en person har mellan 3,000 och 4,000 kronors inkomst, att han icke kan behöva avdrag. Jag tror icke, att det är någon säker garanti för ekonomiskt välstånd hos den skattedragande, att han har ända upp emot 4,000 kronors inkomst. Man visar här på ett exempel, då en person, som icke har några barn och som har 3,999 kronors inkomst, skulle få lika stort avdrag som en familj med ett barn, som har något mindre inkomst. Ja, den näst siste talaren sade ju, att då båda få 5 % avdrag, får den, som har den högre inkomsten naturligtvis matematiskt ett något högre avdrag. Det är ju sant, att den som har 3,999 kronors inkomst och icke har några barn, skulle kunna få lika stort procentuellt avdrag som den, som har 3,500 kronors inkomst och icke har några barn. Men äro herrarna då så förfärligt säkra på att den som har 3,999 kronors inkomst och icke har något barn, icke behöver avdrag, kanske bättre än den, som har 3,500 kronor och ett barn? Jag vill fästa herrarnas uppmärksamhet på att det här gäller ett fakultativt avdrag, d. v. s. beskattningsmyndigheten skall i varje särskilt fall pröva, om förhållandena äro sådana, att den skattskyldige behöver avdrag eller icke. I fråga om en person, som har 3,999 kronors inkomst och som icke har några barn och kanske icke heller har någon hustru, utan är ogift, kan man tänka många fall, som göra ett avdrag motiverat. Han kan ha gamla sjuka föräldrar att försörja eller syskon, som behöva försörjning. Man kan tänka sig, att en sådan person ett år sitter med en dylik inkomst, men nästa år, då han, som herrarna veta, skall beskattas, ja, då är han sjuk och har ingen arbetsförtjänst. Eller han kan hava råkat ut för någon annan olycka, t. ex. en eldsvåda utan att hava sitt lösörebo försäkrat eller annan ekonomisk förlust. Det kan vara många sådana fall, som taxeringsmyndigheten känner och som den därför kan taga hänsyn till. Sedan ha vi en person, som har 3,500 kronors inkomst och visserligen har ett barn, men han och hans hustru hava kanske förmögna föräldrar, som giva dem rätt stora presenter, och den a familj kan, trots att de hava ett barn, leva i relativt välstånd, i den mån man kan tala om sådant, när man i dessa tider icke har mera än 3,500 kronor att leva av. Jag vill med detta resonemang bara påpeka, att det icke alls är något märkvärdigt, om det förhåller sig så, att den, som har 3,999 kronors inkomst och är barnlös, kan hava mycket större behov av avdrag än den andre.

Jag vill vidare påpeka, att det ju är omöjligt, när man upp-sätter en skatteskala, att undvika, att det uppstår gränsfall, som synas bliva rätt märkvärdiga, och att vissa ojämnheter framträda. Det har ju framhållits nyss, att den, som har 3,500 kronors inkomst och har ett barn att försörja, icke får procentuellt större avdrag än en annan person, som har 3,999 kronors inkomst och en-

*Forordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.*
(Forts.)

*Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.
(Forts.)*

dast har sig själv att försörja. Jag tror emellertid, att i detta fall kan man icke draga fram ett sådant exempel och säga: »här se herrarna vart det leder, det är fullständigt orimligt», utan jag tror, mina herrar, att det är mycket lämpligt, att skattemyndigheterna hava möjlighet i ömmande fall, även om den skattskyldige varken har ett eller flera barn, att kunna bevilja ett jämförelsevis litet avdrag. Det är nu fullkomligt säkert, att om i fjol gränsen för avdragsrättigheten borde gå vid 3,000 kronor, så har nog förskjutningen i penningvärdet vållat, att det är mycket lämpligt, att nu sätta avdragsgränsen vid 4,000 kronor.

För övrigt vinner man ytterligare ett mål, om man går den väg utskottet gått, nämligen att övergången från dem, som hava avdrag, till dem, som icke få avdrag, blir något mjukare. Det är ju klart, att när man låter det gå högre upp och minskar procenten, komma gränfallen i stort sett icke att visa så stora skiljaktigheter, som de göra, när man slutar med högre avdragsprocent och lägre inkomst-belopp.

Jag har icke känt mig övertygad om att det exempel herr Rosén anförde och vartill man naturligtvis kan anföra en hel del motsvarigheter visar, vad han ville visa, eller att det är orimligt att lämna beskattningsmyndigheterna den möjligheten att lindra skatten något för dem, som av en eller annan anledning behöva lindring, trots att de hava så hög inkomst som mellan 3,000 och 4,000 kronor, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Herr Boman: Den omständigheten, att kammaren tidigare beträffande föregående paragraf utsträckt rätten till avdrag till de högre inkomsttagare, som ha mellan 3,000 och 3,999 kronor, behöver icke alls vara anledning till att man fattar ett likartat beslut beträffande de personer, som icke hava försörjningsplikt mot barn. Det är dock med vår nuvarande dyrtid ofantligt mycket svårare för dem, som ha flera personer att sörja för både med kläder och föda, än för övriga, och de flesta av dem det nu gäller hava väl icke mera än sig själva att sörja för.

Den talare å Kristianstadslänsbanken, som nyss förfäktat utskottets ståndpunkt, talade om gamla par, som behövde lindring, men den stora gruppen av dem, som beröras av denna paragraf, torde väl finnas bland de ogifta, särskilt kroppsarbetarna, vilka nu i stor utsträckning komma upp i inkomster, som överstiga 3,000 kronor. Jag medger gärna, att denna siffra visst icke är så hög, att de icke kunna behöva avdrag och lindring, men man bör ihågkomma, att den lindring man här bereder en grupp medför en ökad börda för andra, kanske ännu mindre bärkraftiga.

Det är på denna grund jag anser, att den reservation, som här avgivits och som yrkar bifall till den kungl. propositionen, innebär den rättvisaste lösningen av föreliggande fråga, och därför ber jag, herr greve och talman, att få yrka bifall till den av herr Rosén avgivna reservationen.

Herr Hult: Herr greve och talman! Vid behandlingen av denna punkt anser jag det bör erinras om att då bevillningsutskottet ansett sig icke böra i sin helhet tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition i ämnet utan någon ytterligare lindring böra vidtagas, så har man funnit, att denna lindring bör vidtagas i toppen, i övre ändan, då man i stället, som det förefaller mig, hade bort vidtaga lindringen på det nedre stadiet, d. v. s. för de minst bärkraftiga i samhället, de som äro mest behövande, som hava den minsta inkomsten. Dessa borde väl vara de, som kunde påräkna att få det största avdraget. I stället går bevillningsutskottet den andra vägen och säger, att vi böra se till att vi hjälpa dem som stanna vid en inkomst mellan 3,000 och 4,000 kronor, och detta även i det fall att de icke hava barn. Det kan vara ömmande fall, säger man, det kan exempelvis hava varit brand hos dem, så att det verkligen kan föreligga behjärtansvärda förhållanden, som motivera någon jämkning i deras beskattning. Men vid behandlingen av förra punkten, då det gällde familjefäder med barn, och det påyrkades, att man skulle försöka tänka på att bereda möjlighet för taxeringsmyndigheterna att lämna ett såvitt möjligt större avdrag för dessa, då sade man, att det kanske kunde inverka på kommunens ekonomiska förhållanden i sådan grad, att vi borde vara varsamma. Jag ber att få erinra de herrar från bevillningsutskottet, som yttrade sig i den riktningen, att det numera dock är många, många flera skattskyldiga, som komma inom kategorien mellan 3,000 och 4,000 kronors inkomst, än vad de äro som stanna under 1,500 kronor. Vill man emellertid medgiva lindring utöver vad i den kungl. propositionen föreslås, då anser jag, att det hade varit naturligare, att man medgivit denna lindring för dem, som stanna under 1,500 kronor framför de skattskyldiga, varom nu är fråga, och det hade säkerligen för kommunerna varit mindre riskabelt i ekonomiskt avseende än det förslag, som nu föreligger vid ifrågavarande punkt.

Herr Rune har här anfört åtskilliga skäl för sin ståndpunkt. Jag har för min del icke kunnat finna, att de varit vidare vägande. I utskottets utlåtande har jag heller icke kunnat finna några vidare bärande skäl för den ståndpunkt, som utskottet intagit beträffande 3 §, vadan jag, herr greve och talman, ber att få ansluta mig till herr Roséns yrkande vid denna punkt.

Herr Nilsson, Gustaf: Till den siste ärade talaren vill jag säga, att om man läser denna paragraf finner man, att utskottet just gått den väg, som han önskade. Man har för dem som hava under 1,000 kronors inkomst berett möjlighet att minska skatten med 30 %, sedermera går minskningen till 20 % mellan 1,000 och 2,000 kronor, till 10 % mellan 2,000 och 3,000 kronor och slutligen till 5 % för dem, som ligga mellan 3,000 och 4,000 kronor.

Den ärade talaren talade också om det ur kommunernas synpunkt riskabla i att gå med på denna ändring i propositionen. Jag tror, att det skall vara starkare skäl för att fälla ett sådant omdöme än vad talaren anförde. Om vi se efter, hur det kommer att verka, så veta

Förordnings-
förslags-
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
bevilling för
inkomst.
(Forts.)

*Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
bevillning för
inkomst.*
(Forts.)

vi, att denna förordning är fakultativ, d. v. s. överallt på landsbygden, där det kan tänkas, att personer med mellan 3,000 och 4,000 kronors inkomst befinna sig i välsituerad ställning, i alla dessa mindre kommuner känna taxeringsnämnderna dessa personer, och i regel lämnas inga avdrag till sådana, som icke äro i behov därav. Var är det då, som denna paragraf kommer att hava sin förnämsta verkan? Jo i de stora städerna, där förordningen tillämpas praktiskt taget obligatoriskt. Icke minst med hänsyn till de klagomål, som på sista tiden anförts i tidningarna över att man i våra städer, där en inkomst på 3,000 kronor icke är så överväldigande, icke har gjort något för medelklassens vidkommande, har jag för min del funnit det vara skäl att på denna punkt göra den lilla ändring i kommunalskattetungan, som med detta förslag kan åstadkommas.

Jag tror för den skull, att vad utskottet föreslagit över huvud taget varken är riskabelt eller kan anses orättvist, då verkningarna i hufvudsak kunna inskränkas till de stora städerna, där obligatorisk tillämpning kommer i fråga, men man på landsbygden, om man så vill, kan med en fakultativ anordning säga nej till de personer, som befinna sig i välsituerad ställning. Jag tror som sagt icke, att det är någon risk att bifalla utskottets förslag att flytta denna gräns till 4,000 kronor.

Till sist vill jag med anledning av att även herr Östberg slutit sig till reservanternas för min del framhålla en synpunkt, som kan hava sin betydelse i denna fråga. Det är av vikt, att denna förordning kommer så snart som möjligt. Taxeringsarbetet börjar ju i slutet av nästa månad eller åtminstone den 1 april. Tabeller och författningar skola utsändas till vederbörande taxeringsmyndigheter, innan arbetet kan börja. I fråga om denna punkt, där utgången icke spelar någon större roll i ekonomiskt avseende för de samhällen det gäller, nämligen de större samhällena, har reservationen icke någon anhängare i utskottet från något parti bland ledamöterna från andra kammaren. Utskottets alla ledamöter från andra kammaren äro eniga med majoriteten. Går första kammaren nu med reservationen, så innebär det, att man får bereda sig på en gemensam votering om denna paragrafs lydelse. Detta kommer att taga åtta, tio dagar, och därmed försenas författningen ytterligare. Den praktiska vinst man vill uppnå förloras därigenom, att författningen kommer så sent, att många taxeringsnämnder redan hava börjat sitt arbete och på vissa håll kanske rent av avslutat det, innan författningen kommer. Jag ber kammaren att också taga hänsyn till dessa praktiska förhållanden, och då det icke gäller några större ting, ber jag att få lägga kammarens medlemmar på hjärtat att icke på denna punkt avvika från vad utskottet föreslagit.

Herr Ö r n e: Herr talman, mina herrar! Om herrarna studera skalorna för dessa avdrag, skola herrarna finna, att det mest konsekventa hade varit att bereda alla skattskyldiga mellan 3,000 och 3,500 kronors inkomst detta avdrag med 5 %. Då hade skalorna blivit fullt symmetriska. Inom utskottets andra avdelning, där jag deltog i ären-

dets behandling, yrkade jag också på att gränsen skulle sättas till 3,500 kronor för denna grupp av skattskyldiga. Då avdelningen icke ville vara med därom, böjde jag mig emellertid härför. Jag var sedan icke i tillfälle att deltaga i utskottets plenum på grund av ett sammanträde i tull- och traktatkommittén, men jag skulle icke i utskottet ha yrkat på någon ändring. Hela saken är nämligen ytterligt obetydlig, och jag kan icke finna, att det är någon anledning att avvika från utskottets förslag på grund av den lilla brist på symmetri, som här råder, och därmed riskera en gemensam votering.

Jag skall därför be att även jag få ansluta mig till utskottets hemställan.

Herr Nilson, Karl August: Herr Rune har sökt att draga fram de ömmande skälen och sagt, att det kan förligga ömmande fall, då ett dylikt avdrag bör ske. Ja, det lär väl ingen ha förnekat; sådana fall ha ju förekommit. Men det är icke på dessa fall, som denna paragraf skall tillämpas. Det finns ju andra vägar för att taga hänsyn till sådana ömmande omständigheter. De ömmande fallen lära icke komma fram just i detta sammanhang, utan helt andra synpunkter, och då komma naturligtvis taxeringsnämnderna att vidtaga de åtgärder, som därav kunna föranledas.

Denna sak sammanhänger ju också med den av herr Nilsson i Kristianstad påpekade fakultativa anordningen. Att detta avdrag är fakultativt, är ju riktigt, men avdraget blir nog aldrig fakultativt på det sätt, som herr Nilsson i Kristianstad sökte göra troligt, nämligen att man från fall till fall bestämmer, huruvida avdrag skall ske, utan det tillgår ju så, att taxeringsnämnderna fatta ett generellt beslut på förhand om att i dylika fall en familj skall ha hela detta avdrag eller $\frac{3}{4}$ därav eller hälften av maximiavdraget. Det blir sålunda icke från fall till fall, som bestämmelsen kommer att tillämpas, utan avdraget kommer att verka obligatoriskt, antingen i dess helhet eller till någon del. Men om avdraget är för högt tilltaget, ledas ju taxeringsnämnderna till att självständigt söka ändra det, vilket återigen i sin tur leder till ojämnheter i de olika kommunerna emellan.

Herr Nilsson i Kristianstad sökte också fästa kammarens uppmärksamhet på att denna fråga måste avgöras nu enligt utskottets förslag, därför att man icke skulle utsätta sig för en gemensam votering, och motiverade detta med att reservationen icke hade någon anhängare inom andra kammaren. Jag undrar, hur herr Nilsson vet det. Det har visserligen icke kommit till synes i utskottsbetänkandet, men efter vad jag har mig bekant lär det finnas anhängare för reservationens ståndpunkt även i andra kammaren. Saken kommer ju upp även där, och det kommer nog att bli talesmän för reservationen även där. Det torde väl icke vara omöjligt, att andra kammaren kan stanna i samma beslut som första kammaren, ifall denna bifaller reservationen. Under alla omständigheter vägar jag hoppas, att första kammaren går den väg, som den finner vara rik- tigest och rättvisast, oavsett sådana biomständigheter.

Herr Örne ansåg hela saken så obetydlig, att man därför borde

*Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
bevilning för
inkonst.*

(Forts.)

Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.

(Forts.)

stanna vid utskottets förslag, men jag tror icke, att man kan kalla det en obetydlighet, som har sådana verkningar, som denna bestämmelse skulle få. Den komme nämligen att medföra, att familjer med 4,000 kronors inkomst och flera barn komme att få bära kostnaderna för de lindringar, som man givit åt familjer utan barn strax under 4,000-kronorsgränsen. Jag tror icke, att herr Örne vill vara med om en sådan orättvisa, och jag tror, icke, att man kan säga, att frågan är obetydlig, när man ser vad följderna bli av ett sådant beslut.

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande.

Herr Rune: Herr talman, mina herrar! Jag tror icke, att det går att påstå, som den siste ärade talaren gjorde, att taxeringsnämnderna skulle göra så i detta fall, när det gäller avdrag enligt 3 §, att de icke pröva saken i varje särskilt fall. Det är nämligen så, och det vill jag särskilt betona för herr Hult, som tycks ha förbiset det, att i 2 §, där det gäller barnavdrag, är det så gott som förutsatt i författningen, att avdrag *skall* ske, och det har också visat sig att lagen tillämpas så, att där sker avdrag. Men en taxeringsnämnd behöver väl icke vara särskilt slängd i att läsa författningen för att förstå, att enligt 3 § *kan* avdrag ske, om taxeringsnämnden finner lämpligt, d. v. s. om ömmande omständigheter föreligga. Jag kan aldrig tro, att en taxeringsnämnd kommer att tillämpa det så, att den utan vidare medgiver ett generellt avdrag enligt 3 §, utan att den prövar helt visst saken i varje särskilt fall. Jag vill också påstå, att i allmänhet, där det icke är alltför stora taxeringsdistrikt ha taxeringsnämndens medlemmar så pass reda på sitt folk, att de veta, om det finns någon person mellan 3,000 och 4,000 kronor, för vilken särskild anledning föreligger att medgiva avdrag från beskattningen. Jag vågar därför fortfarande påstå gentemot min vän herr Nilson i Kristinehamn, att det blir endast de notoriskt ömmande fallen, för vilka avdrag komma att beviljas enligt 3 §. Om jag måste säga, att om ömmande omständigheter föreligga för personer som ha mellan 3,000 och 4,000 kronors inkomst, är det då så rysligt, om de få 5 % avdrag på skatten? Jag tycker, att man icke behöver anse, att det är något så oerhört.

Herr Nilsson, Gustaf: Jag vill erinra herr Nilson i Kristinehamn om det bibelspråk, som säger, att man icke skall bära falskt vittnesbörd om sin nästa. Han var nära nog inne på gränsen till sådant. Jag har för min del aldrig sagt, att det icke finns anhängare i andra kammaren till reservationen; jag har sagt, att av ledamöterna i utskottet från andra kammaren finns ingen, som undertecknat denna reservation, och det är detta jag har velat stryka under. Därmed följer ju av allt att döma, att andra kammaren väl antagligen kommer att följa sina utskottsmedlemmars uppfattning.

Av personer i kammaren, som deltagit i det praktiska taxeringsarbetet, har jag ytterligare fått uppgift om att på landsbygden tillämpas författningen på det sättet, att så snart det gäller en ung-

karl, om vilken man måste säga sig, att han icke är i behov av en sådan skattelindring, så känner man i allmänhet i dessa bygder så till de skattskyldiga, att man i ett sådant fall icke beviljar något avdrag. Men det kan finnas, säga dessa personer, ömmande fall, då det kan vara en man och hustru, som äro komna till hög ålder, som kanske fostrat upp en stor barnskara och som befinner sig i den ställningen på ålderns dagar, att de ha en inkomst mellan 3,000 och 4,000 kronor och vilka exempelvis på grund av sjukdom kunna vara i behov av denna skattelindring. Därför är det bra, om denna paragraf finnes, så att man även här kan medgiva den lilla skattelindring, som det gäller. Jag vill ännu en gång stryka under, att det kan väl dock icke vara något särskilt stort intresse, att för denna lilla saks skull, för att få en ändring i utskottets förslag på denna punkt riskera att förorsaka ett dröjsmål på flera dagar genom att åstadkomma en gemensam votering, som denna obetydliga bestämmelse enligt mitt förmenande icke är värd.

*Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
beviljning för
inkomst.
(Forts.)*

Herr Östberg: Jag vill emot herr Rune endast framhålla, att i de större städerna är det icke möjligt att underkasta varje fall en individuell prövning, utan där går det så till, att man vid taxeringsarbetets början bestämmer ett generellt avdrag, och så tillämpas detta på alla. Att man i de smärre samhällena, där inkomster över 3,000 kronor kanske mera äro undantag, kan ingå på en individuell prövning, må så vara. Men det kan man icke göra i de större samhällena, och då är det efter min mening alldeles onödigt att i detta fall införa bestämmelsen om detta avdrag, vilket är skilt från avdraget för barn, som den skattskyldige har att försörja. Jag kan icke se något skäl att i detta avseende avvika från Kungl. Maj:ts förslag.

Jag vill också ännu en gång fästa uppmärksamheten därpå, att andra kammaren ännu icke behandlat detta ärende, och det är mycket möjligt, att andra kammaren biträder första kammarens beslut, om detta skulle utfalla enligt reservationen. Då uppstår ju inga praktiska olägenheter i fråga om författningens utfärdande, vilka olägenheter för övrigt, även om kamrarna skulle stanna i olika beslut, icke böra vara avgörande. Författningen kan säkerligen i allt fall mycket snart utkomma.

Herr Rune: Jag ber endast att få säga min vän herr Östberg, att jag verkligen icke trodde, att vi här stifta lag bara för de större städerna, utan jag trodde, att vi stifta lag för Sveriges befolkning i dess helhet. Och antalet taxeringsdistrikt i de större städerna är helt visst ganska litet i jämförelse med taxeringsdistrikten i hela Sveriges land.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de beträffande nu föredragna paragraf framkomna yrkandena propositioner, först på godkännande av samma paragraf enligt utskottets förslag samt vidare på paragrafens antagande med den lydelse, Kungl. Maj:ts föreslagit; och förklarade herr talman-

Förordnings-
förelag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
bevilning för
inkomst.

(Forts.)

nen, efter att hava upprepat propositionen på paragrafens godkännande enligt utskottets förslag, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 3 § i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 2 tillstyrkta förordningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages ifrågavarande paragraf med den lydelse, Kungl. Maj:t föreslagit.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 35;

Nej — 41.

Övriga delar av det av utskottet tillstyrkta förordningsförslaget.

Godkändes.

Utskottets hemställan.

Herr Björnsson: Jag har väckt en motion i denna fråga, som går ut från det faktum, att personer, som leva i äktenskap och därjämte underkastat sig vigsel, få betala en straffbeskattning, som i de flesta av våra städer uppgår till c:a 100 kronor. Denna motion har bevillningsutskottet icke på något sätt velat tillmötesgå. Jag har visserligen i utskottet haft tillfälle att reservera mig mot dess beslut, men icke begagnat mig därav av skäl, som jag senare skall nämna. Emellertid anser jag, att frågan är så väl förtjänt av uppmärksamhet, att jag icke vill låta motionen begravas i stillhet, fastän det nu är tämligen sent på kvällen.

Jag vill särskilt vända mig mot ett yttrande av utskottet angående motionen. Utskottet säger, att herrar Björnssons och Ljungkvists motioner »äro riktade mot den i vårt skattesystem vedertagna grundsatsen, att äkta makar betraktas såsom ett gemensamt skattesubjekt». Det är naturligtvis sant, men endast delvis, ty vi vända oss icke mot denna princip i dess fulla omfattning. Den innebär nämligen, att då äkta makar ha en så stor inkomst, att beskattningen blir progressiv, får man icke lov att genom uppdelning av dessa makars inkomst på skilda skattesubjekt minska skatten. Mot denna princip, att äkta makar beskattas gemen-

samt, då det gäller progressionen, ha vi icke vänt oss, och vidare ha vi icke heller vänt oss mot denna princip, då det gäller inkomst annorledes än av förvärvsarbete, således icke då det gäller inkomst av fastighet eller inkomst av förmögenhet. Det är alltså en ganska speciell tillämpning av principen, mot vilken vi vända oss. Vidare har utskottet i denna refererade del av sitt yttrande genom att jämställa våra motioner med tidigare i detta ärende väckta, givit motiven till våra motioner en delvis oriktig belysning. De föregående motionärerna, herrar Clason, Palmstierna och Welin ha allenast utgått från, att denna ojämnhet i skattelagstiftningen är ägnad att minska äktenskapsfrekvensen. Denna synpunkt har för oss fått träda i bakgrunden helt enkelt av det skälet, att det eljest icke skulle varit möjligt för oss att väcka motionerna i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 24.

Jag har under min verksamhet med fördelning av dyrtidsanslaget för mindre bemedlade gjort den erfarenheten, att denna oegentlighet, såsom herr Clason visst först har betecknat detta förhållande, i vår skattelagstiftning har verkat synnerligen hårt för gifta personer. Det är just med anledning av dyrtidens tryck på de mindre bemedlade, som vi ha väckt denna motion, och icke med några bitankar om att verka höjande på äktenskapsfrekvensen.

Det kan säkert anföras mycket goda skäl för att denna motion borde bifallas. Jag kan icke underlåta att finna, att utskottet har behandlat den oförtjänt kyligt. Utskottet säger, att de »ifrågavarande motionärerna i ämnet hava i motiveringen uttalat förhoppningen, att den blivande kommunalskattereformen komme att innefatta en rationell lösning även av denna fråga». I denna vår förhoppning har utskottet icke ens funnit anledning att instämma, och därför stå vi motionärer tämligen ensamma om den besvikenhet man känner, då man ser det förslag till kommunalskatte-reform, som nu föreligger. Där har man nämligen, såvitt jag kan förstå, icke gått till botten med denna fråga.

Beträffande de skäl, som utskottet har anfört för sitt avslagsyrkande, vill jag säga, att jag icke kan förstå, att det skälet, att det skulle vara betänkligt att i en provisorisk författning frångå en princip, som ännu kvarstår i den samtidigt tillämpade huvudförfattningen, är så tungt vägande, därför att hela denna provisoriska skatteförordning ju i själva verket innebär principer, som icke alls finnas i huvudförfattningen. Icke heller tror jag, att det är riktigt, att de kommunalt skattskyldiga på många håll icke skulle fåla den ökade belastning, som skulle kunna bli en följd av bifall till vår motion. Jag vill därvidlag begagna det skäl, som under debatten vid de båda föregående punkterna använts på bägge sidor, precis som det har passat: det är ju icke fråga om ett obligatoriskt avdrag, utan endast om ett fakultativt. Om i någon landskommun t. ex. det skulle kommit att verka för hårt för de inkomsttagare, som ligga närmast över ifrågavarande klasser, skulle

*Förordnings
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
benämning för
inkomst.*

(Forts.)

Förordnings-
förslag
rörande sär-
skilda avdrag
vid 1920 års
taxering till
bevilning för
inkomst.
(Forts.)

ju taxeringsnämnden haft i sina händer att undvika denna svårighet.

Men det finns ett annat skäl, och det är det, att om utskottet icke vill tillstyrka denna motion utan att ha varit i tillfälle att företaga en grundlig utredning om den ekonomiska innebörden av densamma, så har detta knappast varit möjligt med hänsyn till den korta tiden. Det är detta skäl, för vilket jag har böjt mig, och då jag icke har ansett det vara möjligt att nå något resultat med ett yrkande om bifall, har jag icke heller ansett det vara någon mening att reservera mig. Men jag har som sagt velat göra denna erinran om att jag ingalunda känner mig övertygad om att utskottets motivering för sitt avslagsyrkande är riktig och bärande. Jag ber att få säga, att det är min övertygelse, att en provisorisk skatteförordning, som utgått från ett medgivande om avdragsrätt för gift kvinna på det sätt, som vi ha begärt, tillsammans med ett något modifierat skatteförslag av den art, som nu är antaget, helt säkert skulle bättre än detta hava smugit sig efter det verkliga behovet av skattelindring. Som belägg för detta mitt påstående vill jag anföra det fall, som herr Rosén under den tidigare debatten anförde, där det gällde en statstjänare, som på grund av kommunalskattens tyngd trodde, att han skulle behöva avstå från värdefull och för hans existens oundgänglig lösegendom.

Efter härmed slutad överläggning förklarades utskottets hemställan vara besvarad genom kammarens föregående beslut.

Ang. post-
stationsföre-
ståndarnas
anställnings-
förhållanden
m. m.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning rörande poststationsföreståndarnas anställnings- och avlöningsförhållanden m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 127, hade herr *Larson, Edward*, hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte skyndsamt föranstalta om utredning rörande poststationsföreståndarnas anställnings- och avlöningsförhållanden med särskilt avseende fäst vid i motionen påpekade grundsatser, samt därefter vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på angivna grunder hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr *Larsson, Edward*: Herr greve och talman! Inför det enhälliga utskottsutlåtandet och inför den välvilliga motivering, som utskottet ägnat denna min motion, skall jag icke yrka bifall till motionen. Jag kan dock icke underlåta att säga några ord i denna

fråga, som alltför länge förhalats. Orsaken till att utskottet icke kunnat tillstyrka motionen synes vara, att vederbörande departementschef förklarar det vara hans avsikt att tillkalla särskilda sakkunniga för att utreda frågan, samt att statsutskottet vid ett tillfälle förklarar, att förevarande fråga torde bli föremål för utredning under den närmaste framtiden, varför utskottet förutsätter, att den sålunda bebadade utredningen snarast skall komma till stånd. Jag ber att på det kraftigaste få understryka denna förutsättning från utskottets sida. Det är givetvis en mycket stor och svårlöst fråga det här gäller. Den berör över 3,000 personer, således en ganska stor kår, som ännu icke fått sina avlöningsförhållanden ordnade, och vad detta betyder i dessa tider torde ligga i öppen dag för en var. Postarbetet ökas undan för undan och tager snart även vid de mindre stationerna föreståndarnas hela tid i anspråk, och vid de större stationerna måste biträden anskaffas, vilka poststationsföreståndarna själva nödgas avlöna.

Ang. poststationsföreståndarnas anställningsförhållanden m. m.
(Forts.)

Ställningen är också sådan inom kåren, att det på vissa håll råder ett verkligt nödläge. Jag skall tillåta mig att belysa detta med ett par exempel. Grundlönen för en poststationsföreståndare utgör 240 kronor i klass 1, 300 kronor i klass 2, 360 kronor i klass 3, 480 kronor i klass 4, 600 kronor i klass 5, 720 kronor i klass 6 o. s. v. upp till 1,800 kronor i klass 25. Från och med klass 11 förekommer ett fast tillägg av 60 kronor per år i nämnda klass, 120 kronor i klass 12, 180 kronor i klass 13 o. s. v. Dyrtidstillägget utgår med 50 % å grundlönen. Poststationsföreståndaren är vidare skyldig att utan särskild ersättning hålla postverket med lokal, vars uppvärmning, belysning, rengöring o. s. v. han själv skall bekosta. De omkostnader, som härigenom drabba poststationsföreståndaren, hava ju mera än fördubblats under dyrtiden, i följd varav det dyrtidstillägg av 50 %, som beviljats, realiter stannar vid en väsentligt lägre siffra.

Vidare har under senare åren och särskilt genom kommissionsverksamheten arbetsbördan vuxit oerhört. En poststation, som år 1916 räknade 42,000 avgående vanliga brevfrösendelser har 1918 kommit upp till en siffra av 68,000. Beträffande rekfrösendelserna voro motsvarande siffror respektive 1,410 och 2,329. Skattelikvideringen per post har också väsentligt ökat arbetsbördan. Ersättningen för detta betydande plus i arbetet utgör 5 öre per skattepostanvisning oavsett anvisningsbeloppets storlek.

Vidare bör erinras, vilket betydande ansvar som påvilar en poststationsföreståndare. Han måste omhänderhava och ansvara för betydande summor, och gör han sig skyldig till något litet fel, straffas han som en statens tjänsteman. När det gäller statens skyldigheter mot poststationsföreståndarna, underkänner man betydelsen och värdet av deras arbete, men är det någon, som felar, ställs den ingalunda på en lägre nivå, utan i jämbredd med statens ordinarie tjänstemän.

Såsom ett exempel ber jag få anföra, att en löjtnant Östling, som den 1 sistlidne oktober avgick från tjänsten vid fyllda 80 år efter en tjänstetid av 36 år, varvid han erhållit det vitsord, att han på ett

Ang. poststationsföreståndarnas anställningsförhållanden m. m.
(Forts.)

synnerligen förtjänstfullt sätt skött befattningen, därvid erhöll ett årligt understöd av 625 kronor. En annan poststationsföreståndare, som innehåft poststation i 46 år, och vid sistlidna års slut avgått från tjänsten hade att börja med en lön av 75 kronor, vilken dock sedermera nedsattes till 50 kronor. För 18 år sedan fick han 100 kronor i arvode och har på sista tiden haft 360 kronor plus dyrtidstillägg. Han har nu efter 46 års oförvitligt arbete i statens tjänst fått ett understöd av 270 kronor om året. Nog måste man väl ändå erkänna, att detta är upprörande. Det finnes väl ingen klass av tjänstemän i statens tjänst, som utföra ett mera samvetsgrant arbete mot så liten ersättning eller som innehåva anställning under så egendomliga anställningsförhållanden som just poststationsföreståndarna. Gent emot så gott som alla andra av staten avlönade erkännes skyldigheten att lämna tillräckligt dyrtidsanslag men icke beträffande dem. Det hjälper ej, att man påvisar, att generalpoststyrelsen uppger, att posttjänsten för flera hundra poststationsföreståndare är huvudsysslan och att vid hundratals poststationer föreståndaren icke kan gå i land med allt arbete på egen hand, utan har ett eller flera biträden. Den lilla löneförbättring och de dyrtidstillägg, som erhöles under 1918, uppgingo tillhoppa, om de beräknas i procent på förut varande avlöning, ej närmelsevis till vad som endast i dyrtidstillägg lämnas statstjänarna.

Av vad jag här anfört torde med all tydlighet framgå, att en snar utredning är av behovet påkallad och jag ber att på det livligaste få tillstyrka att en sådan utredning kommer till stånd. Något yrkande har jag, herr talman, icke att göra.

Herr N y l a n d e r: Då den föregående ärade talaren icke gjorde något yrkande, torde något yttrande från min eller utskottets sida icke vara behövt, jag beder därför herr talman, endast att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr N i l s o n, K a r l A u g u s t: Jag skulle icke i detta ärende besvärat kammaren med något yttrande, om icke i mina händer kommit en del siffror, som äro så intressanta, att jag anser mig skyldig att påpeka dem för kammaren.

När jag fick se detta betänkande, förvånade mig verkligen det slut, vartill utskottet kommit. Utskottet meddelar, att departementschefen 1919 sagt sig hava för avsikt att uppdraga denna utredning åt särskilda sakkunniga, och att statsutskottet samma år uttalat, att frågan torde bliva föremål för särskild utredning, men vi hava 1920 nu, och någon sakkunnig kommitté har icke kommit till stånd. Jag kan icke finna annat, än att utskottet har verklig anledning att påminna Kungl. Maj:t om löftet på ett eller annat sätt. Nu torde det kunna ske på det sätt, som utskottet här valt. Man borde på detta vis kunna nå Kungl. Maj:t, om man också kan tvivla på att man så gör.

Emellertid, en sak av denna art måste påkalla särskild undersökning. Det är icke möjligt eller med statens intresse överensstämman-

de att låta en stor klass av människor arbeta för så gott som intet i statens tjänst under sådana förhållanden som här sker. Jag har här några siffror från en mellanstor poststation, som jag tror herrarna skola vara intresserade av att höra. Enligt statistiken för 1918 — siffrorna äro säkerligen väsentligt större för 1919, men jag har icke tillgång till dem — omsattes och utväxlades vid denna poststation brev och tidningar till ett antal av 141,530. Det är en ganska anseelig summa, över 141,000 särskilda försändelser, som gingo genom denna poststationsföreståndares händer. Dessutom hade han dagligen landsvägs-post att ombesörja, och på sommaren hade han en daglig ångbåtspostlinje att ordna. Sju gånger i veckan hade han landsvägs-post åt olika sidolinjer, då denna station är en övergångsstation för andra poststationer, till vilka posten befordras landsvägsledes eller på annat sätt. Den dagliga tjänstgöringen är under vintern mellan kl. 9 f. m. och 6 e. m. med oavbrutet arbete för en person. Sommartiden börjar arbetet kl. 5 och fortgår vissa tider på dagen till kl. 12 eller oftast kl. 1 på natten. Tjänstgöringen varar under sommaren minst 10—11 timmar, på vintern minst 9 timmar, och arbetet kan icke utföras av en person, utan måste utföras av två. En överordnad tjänsteman, en postmästare, har verkställt utredning om saken och för sin del funnit, att arbetet under sommaren måste uppskattas till 17 timmars dagligt arbete för en person. Vad har då denna man i ersättning? Jo, hela lönen utgår med 1,080 kronor, dyrtidstillägg med 540 kronor och ersättning för natttjänstgöring med 240 kronor eller tillsammans 1,860 kronor. Därtill kommer särskild ersättning för inbetalda kronoskattesedlar, vilkas sammanlagda kapitalbelopp 1918 uppgick till 26,137 kronor 38 öre, och för förmedlingen av dessa kronobetsedlar från 693 skattebetalande uppbäres en ersättning av 34 kronor 65 öre. Hela summan inkomster uppgår således till 1,894 kronor 65 öre. Då skall han emellertid för denna ersättning jämväl hålla lokal samt bekosta värme, lyse, städning och skrivmateriel. Om man räknar bort 694 kronor för lokalen samt för värme, ljus, städning och skrivmaterialier, vilket ju är lågt beräknat, så utgår allenast 1,200 kronor såsom ersättning för arbete under varenda dag på året med elva timmar om dagen åt två personer och med 17 timmar om dagen för en person. Det blir 100 kronor i månaden eller 3 kronor 33 öre om dagen. Kan kammaren undra på, att dessa poststationsföreståndare, med sådana resultat för ögonen, verkligen fråga, om det icke vore möjligt, att staten finge vidkännas en litet ordentligare ersättning. Det är redan påvisat, vilket stort ansvar som påvilar dessa poststationsförståndare. Man må tänka sig, att de hava en skatteuppbörd av mera än 26,000 kronor med en ersättning härför av ungefär 34 kronor. Jag menar, att de stå icke i rimligt förhållande till varandra, dessa två siffror.

Då den föregående ärade talaren och motionären icke gjort något yrkande, anser jag mig icke heller böra göra det, men jag har ansett mig genom detta uttalande till protokollet böra om möjligt bidra till att frågan kommer upp till snar lösning. Det är nämligen staten ovärdigt att fortfara på detta sätt och exploatera arbetskraft mot liten

Ang. post-
stationsföre-
ståndarnas
anställnings-
förhållanden
m. m.
(Forts.)

ersättning, och man får verkligen hoppas, att regeringen finner förslaget så angeläget, att utredningen snart kommer till stånd.
Jag skall icke göra något yrkande.

Herr von Hofsten: Utöver vad utskottets ärade ordförande anförde såsom motivering till utskottets ställningstagande, tillåter jag mig att ytterligare understryka, att det endast är denna lönefrågas läge, som motiverat utskottets avstyrkande. Ärendet ligger nämligen under omedelbar utredning. Det är nog så, att ifrågavarande tjänstemannaklass, poststationsföreståndarnas, innehar en synnerligt prekär och vansklig ställning i ekonomiskt hänseende, och man får livligt hoppas, att den debatt, som här förts i dag, och de synpunkter, som därunder framförts, må bringa frågan fram till snar lösning. Då emellertid vederbörande utlovat frågans snara framkomst, ber jag att få instämma i yrkandet på bifall till utskottets hemställan.

Herr Julin, Teodor: Jag är i tillfälle att vid denna punkt lämna en upplysning, som kanhända skall befinnas glädjande, att nämligen Kungl. Maj:t vidtagit åtgärder för frågans utredning i det att Kungl. Maj:t från den 1 januari i år hos generalpoststyrelsen adjungerat postdirektören i mellersta distriktet såsom t. f. byråchef just för utredning av frågan om postförhållandena på landsbygden, däri inbegripet poststationsföreståndarnas avlöningsförhållanden. Frågan är alltså på väg att lösas, och som jag har mig bekant att byråchefsförordnandet är utsatt att räcka under endast första halvåret, må ju därav kunna dragas den slutsatsen, att utredningen inom detta första halvår skall vara avslutad, och att således detta spørsmål för närvarande är på god väg att få en hastig lösning.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Ang. sättet för
uppbörden av
krono-
utskylderna.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder i syfte att fördela uppbörden av utskylderna å kronodebetsedeln i två terminer.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 161, hade herr Lind hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt företaga utredning, i syfte att fördela uppbörden av utskylderna å kronodebetsedeln i två terminer och i övrigt vidtaga de åtgärder, som därav kunde föranledas.

Utskottet hade i nu föreliggande utlåtande av andragna orsaker hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Ang. sätet för
uppbörden av
kron-
utskylderna.
(Forts.)

Herr L i n d: Utskottet har för sitt avstyrkande anfört, att syftet med de av 1907 års riksdag beslutade förändringarna med avseende å beskattningsår och uppbördstid genom bifall till motionen komme att förfelas, och anser därför, att en åtgärd i motionens syfte skulle vålla betänkliga svårigheter och rubbningar i finansieringen av statsverkets utgifter. Hälften av utskylderna skulle nämligen inflyta efter utgången av det budgetår, varför de beräknats som inkomst. Jag tror ej för min del, att dessa svårigheter äro oöverkomliga eller behöva försaka avslag på motionen, som dock är behjärtansvärd. Vad emellertid beträffar budgetåret, torde en snar omläggning av detsamma vara nödig. Jag tillåter mig i detta hänseende citera vad statssekreteraren Sandler vid remissdebatten den 17 januari enligt denna kammares protokoll nr 4 sid. 58 anfört. »För min del», säger han, »skulle jag till den diskussionen vilja först och främst lämna ett litet bidrag ifråga om vissa formella förutsättningar för att komma till en bättre ordning i fråga om statens finansväsen. Det kanske icke uppskattas så mycket. För min del tror jag, att de komma att få en avsevärd betydelse.

En huvudpunkt är då, förefaller det mig, att så skyndsamt som möjligt genomföra budgetårets omläggning, så att man kan begrava tilläggsstaterna, ty deras bruk kan komma att leda till kaos beträffande statens finanser. Det har icke behövts göra det under denna period, då särskilda förhållanden rått, men nog är det angeläget, att man snabbast möjligt kan bereda tilläggsstaterna en grav. Den enda möjligheten är då en omläggning av budgetåret.»

Utskottet hänvisar vidare till ett lämpligt anordnande av uppbörden av kommunalutskylderna, som äro avsevärt högre än kronoutskylderna. Därom läser väl riksdagen ej kunna besluta, men jag vill påpeka, att sådan anordning likväl skett i så gott som alla kommuner, och utgör detta en god fingervisning för, huru riksdagen bör ordna med inbetalning av kronoutskylderna, eller rättare de utskylder, som äro upptagna å kronodebetsedeln. Dessa utskylder hava visserligen förut varit avsevärt mindre än kommunalutskylderna, men hota numera att springa upp i jämnhöjd med de senare. Å kronodebetsedeln upptagas utskylder under flera titlar, och kunde väl lämpligen uppdelning ske så, att de egentliga kronoutskylderna betalas första uppbörden och övriga utskylder å debetsedeln andra uppbörden.

Jag tillåter mig yrka bifall till min motion.

Herr L a r s s o n, J a c o b: Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan. Det är visst mycket önskligt, att all den lättnad, som kan beredas de skattskyldiga, också beredes dem, men vad kronoutskylderna beträffar är det för närvarande icke möjligt utan betydande svårigheter såsom utskottet påvisat. Hur det kan komma att ställa sig i framtiden, då budgetåret omlagts, det kan man nu icke säga. Frågan om uppdelning av kronoutskylderna på olika terminer sammanhänger naturligtvis med taxeringsförfarandet, och det kan icke vara lämpligt att nu, då man har att räkna

Ang. sättet för
uppbörden av
krono-
utskylderna.
(Forts.)

med de bestående förhållandena, vidtaga en sådan åtgärd, som motionären föreslagit. Motionären antyder, att man kunde göra en uppdelning så, att kronoutskylderna betalades under en första termin och övriga å debetsedeln upptagna utskylder under en senare termin. De väsentligaste utgiftsposterna, som utom kronoutskylderna förekomma på kronodebetsedeln, äro landstingsmedlen, men jag undrar, om riksdagen har befogenhet att besluta om någon uppbördstid för dessa medel. Riksdagen kan icke besluta i vidare mån härvidlag, än att de skola uppbäras i sammanhang med kronoutskylderna. Riksdagen kan icke besluta, att dessa senare utskylder skola betalas vid viss tidpunkt och landstingsmedlen vid en annan. Skall det ske, få åtgärder vidtagas i annan ordning.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr *Lin d*: Jag vill påpeka, att jag har begärt en skrivelse angående utredning, och det är icke fråga om att riksdagen nu skulle besluta en sådan uppdelning, som jag ifrågasatt. Här är endast fråga om en utredning, huruvida en sådan uppdelning lämpligen skulle kunna ske, och i händelse riksdagen beslutar en skrivelse, läser Kungl. Maj:t taga denna sak under omprövning.

Herr *Larsson, Jacob*: Visserligen är det sant, att motionären endast begärt en utredning, men om riksdagen skriver och begär en utredning, får man väl uppdraga vissa riktlinjer för denna utredning, och sådana har motionären icke anvisat.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu ifrågavarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang.
revisionen av
byggnads-
stadgan för
rikets städer.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om hänsynstagande till automobiltrafikens utveckling vid pågående revision av byggnadsstadgan för rikets städer.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 194, hade herrar *von Koch* och *von Sydow* hemställt, att riksdagen måtte besluta, att hos Kungl. Maj:t hemställa om, att vid den nu pågående revisionen av byggnadsstadgan för rikets städer särskild uppmärksamhet fästes vid, att bestämmelserna rörande gatubredd m. m. bleve sådana, att de möjliggjorde en framtida väsentlig ökning av biltrafiken.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på återopade grunder hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr Östberg: Såsom herrarna finna av föreliggande betänkande, hava herrar von Koch och von Sydow efter sitt besök i Amerika ansett, att förbättrade trafikmöjligheter borde beredas svenska folket genom bredare vägar, åtminstone inom stadssamhällena. Utskottet säger emellertid att denna vägfråga icke kan tagas upp nu, därför att den ligger under behandling i en kommitté, som har byggnadsstadgan för rikets städer om hand, och att denna kommitté har sin uppmärksamhet fäst på saken.

Jag vill i anledning därav taga mig friheten erinra kammaren om det bedrövligt långsamma sätt, varpå frågan om en tidsenlig byggnadsstadga för rikets städer avancerat. Redan 1907 tillsatte Kungl. Maj:t en kommitté för att uppgöra förslag till byggnadsstadga. Kommittén avgav betänkande 1909, och sedermera har det infordrats yttranden över förslaget, men ännu den dag, som är, har icke något regeringsförslag kommit fram, ännu mindre någon författning kommit till stånd.

Visserligen hörde vi i dag på förmiddagen en rättslärdd framhålla angelägenheten av att icke reformerna brådstörtas. Det vore viktigare att få en god lag, än att den kom hastigt. Detta är ju riktigt, men vi se emellertid, att reformerna förhållas här i vårt länd på en del områden, under det att de brådstörtas inom andra områden, där de gärna kunde ligga till sig ytterligare. Och i ett sådant här praktiskt ämne, som berör något så viktigt som byggnadsfrågan i städer och stadslignande samhällen, vore det väl önskligt, om man kunde arbeta i litet raskare takt.

Jag begagnar tillfället för att påvisa huru saken skjutits åt sidan, och huru viktigt det är, att byggnadsverksamheten regleras så att onödigt stränga och föråldrade bestämmelser för densamma icke längre komma att existera. Detta är så mycket viktigare, som vi alla veta, att landet lider brist på bostäder. Jag har för den skull, herr talman, velat begagna tillfället för att påpeka vikten av att man snart kommer till en tidsenlig revision av byggnadsstadgan.

Herr Tengdahl: Jag ber att få komplettera det yttrande, som herr Östberg nyss hade, med några erinringar.

Det är verkligen en ytterst bedrövlig och långsam takt, varmed utredningen av frågan rörande ny byggnadsstadga för rikets städer behandlats. Om jag icke missminner mig, var det ett par tre år, som det dröjde, innan kommittén kom fram med sitt förslag, vilket sedan låg minst fyra år hos dåvarande överintendentsämbetet. Sedan låg det ytterligare minst fyra år hos de »bostads-sakkunniga» inom civildepartementet, vilka icke lära hava varit riktigt nöjda med svenskan i det förslag, som kom från överintendentsämbetet, där man väl ändå också haft tillgång till mer eller mindre juridiskt bildade personer för förslagens avfattning. Jag framhåller detta, därför att jag finner förhållandet i högsta grad bedrövligt, då byggnadsstadgan onekligen är föråldrad, såsom ock alla erkänna.

Ang.
revisionen af
byggnads-
stadgan för
rikets städer.
(Forts.)

Ang.
revisionen av
byggnads-
stadgan för
rikets städer.
(Forts.)

Icke minst är det bedrövligt ur Kungl. Maj:ts egen synpunkt, ty på grund av att stadgans bestämmelser äro föråldrade, begäres gång efter annan dispens från dem; och då det icke är någon lag, utan en stadga, kan Kungl. Maj:t dispenserera och gör det såvitt jag begriper alldeles för flitigt, och detta oavsett regeringens färg. Detta gör, att Kungl. Maj:t faktiskt nedsjunkit till att bliva lokalmyndighet. Såsom högsta myndighet i den vanligen gängse bemärkelsen skulle Kungl. Maj:t i de ärenden här är fråga om avdöma klagomål. Nu utövas den högsta myndigheten på det sättet att, när de lokala myndigheterna givit avslag på begäran om fastställelse av ritningar, går man till kungs, och så giver Kungl. Maj:t bifall till ritningarna mer eller mindre regelbundet, därför att Kungl. Maj:t dock har någon hum om, att byggnadsstadgan är så otidsenlig, att dispenser behövas. Jag påvisar alltså, att det är i Kungl. Maj:ts eget intresse att, då nu ett så stort antal dispensmål i byggnadsfrågor komma in, forta på revisionen av byggnadsstadgan en smula. Kungl. Maj:ts regering växlar icke så sällan, men förslaget till byggnadsstadga för rikets städer fortsätter alltjämt sin via dolorosa mellan de utlåtande myndigheterna. Jag tycker det kan vara tid, på att detta tillstånd tager slut någon gång och att Kungl. Maj:t kommer till avgörande i denna i sanning icke oviktiga fråga.

Herr N y l a n d e r: Vid vilken tidpunkt den efterlysta byggnadsstadgan för rikets städer kan föreläggas riksdagen, därom kan utskottet icke lämna någon upplysning; men jag tillåter mig meddela, att, enligt vad till utskottets kännedom kommit, den kommitté, som för närvarande är sysselsatt med utarbetande av förslag till ny byggnadsstadga för rikets städer, redan har fattat preliminärt beslut i frågan, och jag har här ett korrektur å en del av denna kommittés arbete, vadan det förmodligen icke dröjer länge, innan förslaget i sin helhet kommer att föreligga. Vad själva saken beträffar, innehåller kommitténs förslag en nöjaktig lösning av det spørsmål, varom motionen och betänkandet röra sig. Någon skrivelse i motionens syfte är således alldeles obehöfvig, och jag ber, herr talmän, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning och förslag rörande en mer rationell och givande skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 37, hade herr *Boberg* föreslagit, att riksdagen ville ingå till Kungl. Maj:t med begäran, det täcktes Kungl. Maj:t att genom verkligt sakkunniga på fiskerinäringens område låta

utreda och framlägga förslag om en mer rationell och givande skötsel av fisket i våra insjöar och vår östra skärgård.

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

Utskottet hade i nu ifrågavarande utlåtande på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

(Forts.)

Reservation hade avgivits av herr S. O. Nylander, vilken likväl ej antytt sin mening.

Herr Nylander: Herr greve och talman, mina herrar! Den fråga om vidtagande av åtgärder för befordrande av en mer rationell och givande skötsel av fisket i landets insjöar och östra skärgård har åtskilliga gånger förut varit föremål för denna kammares överläggning och avgörande. Såväl vid 1917 som vid 1918 års lagtima riksdag väckte samma motionär som nu, jämte några andra ledamöter i första kammaren motioner i denna riktning. Första kammarens andra tillfälliga utskott tillstyrkte båda åren enhälligt skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om vidtagande av åtgärder i motionernas syfte, och första kammaren biföll med stor majoritet vad utskottet sålunda föreslagit. För min del har jag, som var ledamot av ifrågavarande utskott, vid båda dessa riksdagar varit med om att tillstyrka och rösta för att något borde med det snaraste göras i denna, enligt min mening särdeles viktiga, fiskefråga; och jag har icke funnit, att sedan dess några egentligt bärande skäl tillkommit, som kunnat giva mig anledning till att nu frångå denna min ståndpunkt.

Vad utskottet nu anför, att de av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga för utredning om ändrad organisation av lantbruksstyrelsen m. m. även komma att avgiva förslag i nu förevarande avseende, och att de under sistlidet år utarbetat betänkande rörande dels omorganisation av ej mindre statens lokala fiskeriadministration än även fiskeriadministrationen inom länen dels ock ordnandet av fiskeriundervisningen inom landet samt vidare uppgjort preliminärt förslag till betänkande rörande undersöknings- och försöksverksamheten å fiskets område, så nog torde detta äga sin riktighet. Men detta utredningsarbete har även föregående åren åberopats såsom skäl för avslag, men varken utskottet eller första kammaren kunde då gilla eller fästa något som helst avseende därvid. Man vågar verkligen icke tro, att det åberopade utredningsarbetet skall kunna åstadkomma det resultat, som med motionen avses. Man ansåg i fjol, att det låge fara i dröjsmål och att för den skull erforderliga åtgärder så fort som möjligt borde vidtagas för skyddande av de matnyttiga fiskarternas förekomst i våra fiskevatten.

Då jag för min del fortfarande är av denna mening, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den i ärendet väckta motionen.

Herr von Hofsten: Då jag deltagit i ärendets behandling inom utskottet, ehuru jag ej närvarit vid själva beslutets fattande, i

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.
(Forts.)

vilket fall jag skulle hava reserverat mig däremot, skall jag tillåta mig yttra några ord till förmån för motionens syfte.

Utskottet erkänner, att det icke är bra som det är, samt att utskottet icke haft möjlighet att bedöma den frågan, och man skulle då haft anledning förmoda, att utskottet skulle ställa sig välvilligt till motionen, som utan tvivel är en, såsom motionären framhåller, för »vår ekonomi och nationella hushållning mycket betydande fråga». Emellertid stöder utskottet sitt avslagsyrkande huvudsakligen på två grunder. *Den ena* är, att brister i avseende å fiskets ordnande i respektive sjöar kunna avhjälpas genom framställning till vederbörande länsstyrelse från fiskerättsägare, landsting, hushållningssällskap eller fiskeritjänsteman. Häremot kan invändas, och torde den praktiska erfarenheten jämväl vitsorda, att det visserligen går för sig att på sådant sätt ordna fisket i mindre sjöar, men att det är mycket vanskligt att beträffande medelstora eller större insjöar, varav vårt land dock har så många, kunna ena strandägarna i gemensamma beslut och intressen till fiskets uppehållande och förkovran. Låt mig nu nämna som exempel sjön Viken i min hemtrakt, en betydande insjö. Här bedrevs för något tiotal år tillbaka en betydande och givande fångst av vanlig insjöfisk, jämväl av kräftor. Genom hänsynslös rovfångst utan kontroll och utan intresse att bevara fiskets bestånd, har detta tillskott i livsförnödenheter och denna betydande inkomstkälla till stor del försvunnit, i varje fall avsevärt förminskats till stor skada ej blott för fiskerättsägarna, utan jämväl för traktens befolkning, ja, för hela landet. Strandägarna äro för många för att enas eller för att majoritet för effektiva åtgärder skulle kunna vinnas. Detta är nu ett exempel bland flere, som jag för min del personligen följt på nära håll. Jag vågar tro, att många andra lantmän i denna kammare, de må äga större eller mindre egna fiskeintressen, och jämväl andra yrkesmän, skola vitsorda mitt påstående, att det ingalunda är bra som det är, utan att ytterligare åtgärder från det allmännas sida böra och måste vidtagas för att skydda fisket i våra sjöar, denna urgamla förvärvskälla i vårt land, som nu är på väg att, jag vågar säga, snart försvinna, i varje fall avsevärt förminskas. Givetvis har dyrtiden härtill mycket bidragit med högt uppdrivna pris å denna förnödenhet. Jag tillåter mig tro, att den praktiska erfarenheten talar för att något måste göras och göras snart. Vad som skall göras är svårt för lekmannen att nu ange, därom skulle den kommande utredningen lämna besked. Att här föreslå några detaljer i ena eller andra riktningen är ju föga givande. Varje ort har sitt behov och sina önskemål. Att emellertid nyssnämnda uppfattning, att något bör göras i saken, är allmän, framgår jämväl av den omständigheten, att så många kammarledamöter, ej mindre än 16, fördelade från alla partier och från skilda orter i vårt land, genom påteckning å motionen förklarat sig instämma i dess syfte.

Den andra huvudgrunden för utskottet att avstyrka motionen har varit, att, såsom det heter i utlåtandet: »av Kungl. Maj:t utsedde sakkunnige för utredning om ändrad organisation av lantbruksstyrelsen

m. m., vilka även ha i uppdrag att utreda och avgiva förslag till fiskeriförsöksanstalt m. m., äro sysselsatta med uppgörande av förslag i nu förevarande avseende. Det förefaller dock, som om här ifrågasatta åtgärder huvudsakligen skulle avse administrativa synpunkter, mindre direkt själva fiskets befrämjande, utan mera sättet och formerna för fiskeriadministrationens ordnande. Ehuru efter min egen erfarenhet även här reformer skulle vara behöfliga och nyttiga, torde man dock icke med fog kunna påstå, att här avses åtgärder för själva fiskets bevarande.

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig, herr greve och talman, att yrka avslag å utskottets hemställan samt bifall till motionen.

Herr **Boberg**: En ärad talare klagade nyss över att hans motion blivit kyligt bemött av utskottet. Det kan jag icke klaga över. Tvärtom har min motion blivit avlivad med leende. När jag läste utskottets betänkande, kom jag att tänka på Tegnér's ord, att tiderna förändras, och — jag tillade för mig själv — utskotten förändras med dem. Jag hoppas emellertid, att icke första kammaren så förändrats under kort tid, att den nu skall gå med på avslag, då den fört med överväldigande majoritet två gånger uttalat sig för bifall till en motion i samma syfte som denna. Jag har givetvis icke något annat intresse i denna sak än det, som alla här i kammaren borde hava, nämligen intresse för att fisket, som är av så stor betydelse för vårt folks hushållning, går framåt och tillväxer och icke går tillbaka. Men att fisket under senare åren gått tillbaka och icke framåt det tror jag alla, som känna saken, äro övertygade om. Kastar man en blick på en större karta över Sverige, så kan man tydligt se, huru vårt land genom sina många insjöar, älvar och allmänna vattendrag samt sin härliga skärgård är särskilt gynnat för ett rikt och givande fiske. Men har man ordnat fisket på ett sådant sätt, att man dragit nytta av de rika naturtillgångarna, som vi äga? Det tror jag icke, att vi gjort. Det fiskas nu av allt flera personer vid alla möjliga tider och med allt mer och mer förfinade redskap. Det är klart, att detta skall inverka på fiskstammens bestånd och förminska densamma, i synnerhet som detta fiske bedrivs även vid lektiden, då fisken skall lägga sin rom och fortplanta sig.

Här talas i utskottets hemställan om nödvändigheten av biologiska och hydrografiska undersökningar. Jag är varken biolog eller hydrograf, och jag beklagar, att jag icke är lärd på det området. Men å andra sidan skulle jag kanske då icke hava den praktiska blick på frågan, som jag nu verkligen har. Man kan ju fråga mig, varför jag särskilt intresserar mig för fisket, då jag speciellt icke ägnat mig åt den saken. Jag vill då meddela, att min far var fiskare; jag har ärvt mitt intresse från honom, det ligger kanske i blodet. Jag har från min tidiga ungdom varit intresserad för fisket, och vart jag kommit i Sveriges rike, har jag tagit reda på, huru det förhåller sig därmed. Detta både när det gäller insjöfisket och fisket på vår östra kust. Vad fisket på västkusten beträffar har det sin icke sinande

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.
(Forts.)

källa i de stora världshaven, och jag känner icke närmare till det. Därför rör sig icke motionen därom.

Herr finansministern har varnat de tillfälliga utskotten för att alltför mycket stödja sig på uttalanden från ämbetsverken. Det utskott, till vilket min motion hänvisades, kunde ju icke undgå sitt öde i detta avseende, då en tjänsteman, en byråchef i lantbruksstyrelsen, var där närvarande som medlem och sålunda kunde göra sitt inflytande gällande. Jag vill nämna för kammarens ledamöter, att en annan byråchef, doktor Nordqvist, motarbetat dessa fiskemotioner både i utskottet och i riksdagen. Nu har jag, som sagt, mycket förtroende för dessa herrar och respekterar deras kunskaper och deras erfarenhet, men herr Nordqvist har företagit sig en sak, som gjorde mig betänksam. Han for en gång till Misterhult och undersökte förhållanden rörande abborrens förekomst där och sedan skrev han i en tidning om Misterhultsundersökningen, att denna visat, att abborren försvunnit från Misterhultsregionen, men att detta vore en helt lokal företeelse, som icke hade någon betydelse för fisket i landet. Misterhult ligger nu 8 å 10 mil från Mönsterås, men om han skulle undersökt Mönsteråstrakten på samma sätt, så skulle han ha funnit, att förhållandet där varit detsamma. Och i Stockholms skärgård skulle han också finna, att det vore alldeles på samma sätt, ty faktum är nu, att utefter stora sträckor av kusten abborren försvunnit eller tydligen håller på att försvinna mot vad fallet varit förut i dessa vatten. Herr Nordqvist säger, att på sina ställen har tillgången på abborrar nedgått. Nu kan det möjligen visas, att abborrfisket icke vidare nedgått på ett eller annat ställe. Av detta förhållande får man dock icke bedöma det hela. Ty abborren är ett flockdjur. I de vatten, där det för honom blir tomt på kamrater, trivs han icke utan söker sig i väg till andra vatten, där han finner sällskap. Detta förklarar, att han kan stötvis förekomma på vissa platser, under det han är alldeles borta på andra.

I somras var jag några nätter ute med ett par fiskare i Karlskrona skärgård på ålljustring — just i studiesyfte. Havsbotten belyses då med skarpa acetylenlyktor. Mitt intresse var att se, om det fanns några abborrar i skärgården. Men jag såg endast några smärre gäddor samt möjligen, på dessa färder, 5 å 6 abborrar. Och då jag frågade dessa på orten boende fiskare härom, så svarade de, att abborren varit som borta flera år. Så förhåller det sig, och praktiska fiskare, som känna förhållandet, inse mycket väl, att något måste göras för att råda bot härpå.

Nu finnes det ju personer, som äro så sakkunniga på detta område, och de säga, att abborren är en fisk, som icke är önskvärd i något vatten, därför må den gärna utrotas. Och en talare i andra kammaren liknade den vid hökar och andra rovdjur, som borde utrotas. Har man en sådan åsikt om all huggfisk, att den skall utrotas, då fruktar jag, att det går alldeles sönder med fisket här i landet.

Men innan jag går vidare, så — eftersom byråchefen Andersson är här närvarande, samt utskottets utlåtande enligt min mening icke är på något sätt uttömmande och det icke heller är riktigt klart, vad

som menas med dess delvis dunkla uttalande, och då jag dessutom av utskottets utlåtande förstår, att dessa övriga ledamöter icke vore orienterade i denna fråga, såsom de själva erkänt, skulle jag vilja be, att doktor Andersson vore vänlig att närmare utveckla de skäl, som kommit honom att diktera — jag antar att det är han, som dikterat — detta avslösykande.

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.
(Forts.)

Herr Andersson, Karl Andreas: Herr greve och talman! Jag ber att med nöje få konstatera det stora intresse, som inom denna kammare tydligen ådagalägges vid överläggningar rörande fiskerifrågor.

Jag skall först be att få bemöta ett uttalande av motionären, då han säger, att utskottet med leende tillbakavisat hans motion. Jag vill säga, att utskottets majoritet tydligt och klart sagt ifrån, att den delar motionärens syfte, och att utan tvivel här finnes ett stort arbetsfält, där staten genom sina organ bör utföra det grundläggande arbetet. Med den ställning jag har, vill jag försäkra herrarna, att det icke är med någon särskild glädje jag känner mig manad att uppträda och tala emot denna motion. Men vad man kan begära av en sådan motion, det är ändå, att den skall lämna någon verklig ledning och anvisning om vad som skall göras. Motionären antyder dock ett par saker, som vore skäl att göra — det kan jag ge honom rätt i.

Jag har försökt uppdelat dessa åtgärder, om jag så får säga, på två kategorier. Den ena åtgärden skulle innebära, att man genom restriktioner på lagstiftningens väg skulle försöka skydda fisket under vissa tider — motionären talar ju om det skadliga i att fiska exempelvis under lektiden. Då måste jag säga, att med gällande lagstiftning finnas i detta avseende, jag höll på att säga, alla möjligheter. Enligt gällande fiskeristadga ha länsstyrelserna möjlighet att utfärda förordningar, som innebära både inskränkning i fisketiden och bestämmelser angående vilka redskap som få användas, huru många och huru finmaskiga redskap, som få brukas, o. s. v. ävensom om minimistorlek på den fisk, som får fångas m. m. Jag menar, att på den punkten kan man väl då icke gärna begära, att det skall igångsättas en utredning.

I nu ifrågakommande avseende hade herr von Hofsten ett uttalande, som jag vill bemöta. Han citerade en passus i utskottets uttalande, att om icke allt är bra som det är beträffande restriktioner för fisket, kan bristen lätt nog avhjälpas. Detta äger ock sin riktighet, ty såväl fiskerättsägarna som hushållningssällskapen, landstingen och vederbörande fiskeritjänstemän kunna göra framställningar till vederbörande länsstyrelser om att fisket på någon plats är hotat, och att där äro vissa bestämmelser rörande fisket behöfliga. Då har länsstyrelsen skyldighet att gå i författning om att få till stånd sådana bestämmelser. Det är naturligt, att dessa icke kunna utfärdas utan att den befolkning, som beröres av ett eventuellt förbud, blivit hörd, liksom det ock måste tillses, att sådana frågor såvitt möjligt komma under sakkunnig omprövning.

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.
(Forts.)

Herr von Hofsten anförde i detta sammanhang just ett exempel på huru en sjö i hans hembygd varit föremål för verkligt rovfiske, och jag vill icke bestrida, att så kan hava varit fallet, men detta har ju berott på att där icke varit utfärdade restriktiva bestämmelser mot dylikt rovfiske. Och efter vad herr von Hofsten sagt mig vid samtal i saken, äro sådana bestämmelser nu utfärdade med avseende på denna sjö, så att något rovfiske där icke vidare kan förekomma.

Herr von Hofsten nämnde också, att sådana lagbestämmelser lätt nog kunna komma till stånd i små vatten, men att det i fråga om stora sjöar skulle vara mycket svårare, då man icke kan få vattenägarna att ena sig. Jag vill då erinra om att riksdagen år 1913 efter sakkunnig utredning antog en lag om gemensamhetsfiske, som just avsåg att på laglig väg åstadkomma möjlighet att emot en viss minoritets vilja bedriva fiske i sjöar efter en viss uppgjord plan, så att ett rationellt fiske verkligen kunde komma till stånd.

Beträffande länsstyrelsernas befogenhet att utfärda här ifrågasvarande bestämmelser ber jag få nämna, att länsstyrelserna härutinnan använda denna sin befogenhet i mycket hög grad. Utskottet nämner, att över 250 sådana av länsstyrelsen utfärdade förordningar för närvarande äga gällande kraft i vårt land, och jag ber att få nämna, att för södra delen av Kalmar län, motionärens hemtrakt, så sent som 1917 utfärdats en stadga, som äsyftar att bereda skydd för särskilt abborre och gädda.

Men skulle en sådan utredning, som här ifrågasatts, verkligen komma till stånd, uppstår frågan, huru den på detta område skulle verkställas. Det är omöjligt att tänka sig, att det skulle bliva en gemensam stadga för hela riket, utan det måste bliva olika stadgar för olika delar av kusten och för olika vatten. Förhållandena äro så olika, beroende på sjöarnas olika beskaffenhet och de olika villkor, varunder fisken lever, att jag icke kan förstå, huru en sådan utredning, som här är ifrågasatt skulle kunna göra någon nytta.

Sedan antyder motionären också, att fisket skulle kunna ökas t. ex. genom utläggande av risvasar. Här är motionären inne på en annan kategori av åtgärder till fiskets befrämjande, vilken skulle bestå i mera positiva åtgärder till ökande av fiskets avkastning, såsom fiskodling, fiskinplantering, förbättrande av lekplatser o. s. v. Men här får man nog akta sig, så att man icke vidtager åtgärder i blindo. Man bör såvitt möjligt hava klart för sig, att de åtgärder man vidtager verkligen skola medföra det äsyftade resultatet. Detta kan icke bliva fallet, utan att man forskaffar sig en ingående kunskap om fiskets allmänna förhållanden i respektive vatten och om de faktorer, som hava inflytande på fiskarnas liv. Härför erfordras emellertid planmässiga och ingående undersökningar och jag kan icke tänka mig, att sådana undersökningar, skulle lämpligen kunna utföras genom den utredning, som här ifrågasattes av motionären. De förhållanden som härvid skulle bliva föremål för undersökningar växla ju så starkt på olika ställen och i olika sjöar, att åtgärden till fiskets främjande måste bliva av mycket växlande

natur och jag kan icke förstå, huru en utredning skulle kunna såsom motionären säger, »framlägga förslag om en mer rationell och givande skötsel av fisket i våra insjöar och östra skärgård». På denna punkt har utskottets majoritet varit starkt medveten om att här behöves ett arbete, mera utvidgat och efter större mått än det som hittills kunnat utföras. Och här ligger ju saken så, att Kungl. Maj:t efter riksdagens beslut för några år sedan tillsatte en kommitté, som bland annat fick i uppdrag just att utreda frågan om utvidgad undersöknings- och försöksverksamhet på fiskets område. Riksdagen var tydligen då medveten om både önskvärdheten av utförligare undersökningar på detta område och behovet för sådant ändamål av anstalter, på lämpligt sätt organiserade. Och enligt vad jag inhämtat av ordföranden bland de sakkunniga, som Kungl. Maj:t sålunda tillsatt, kan man förvänta, att deras arbete snart är utfört, vadan man har anledning förvänta förslag i detta syfte från regeringshåll.

Ang. en rationell skötsel af fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

Under sådana förhållanden har utskottmajoriteten icke kunnat finna behov föreligga av någon sådan utredning, som motionären tänkt sig, ty man har icke kunnat tänka sig, att denna utredning skulle få annat uppdrag än just det, som sakkunniga för närvarande äro i färd med att utföra; och på grund härav ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr von Hofsten: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång besvärar kammaren, men jag har på grund av intresse för saken svårt att underlåta att bemöta de sakskaäl, som anförts mot mitt uttalande.

Det är vanskligt för en lekman att uppträda mot en fackman, men jag kan icke underlåta att anföra en gensaga mot den siste talaren. Han säger, att det tillkommit motionären att föreslå utvägar, som motverka skada å fisket, men man har ju hoppats, att med stöd av sakkunnigas hjälp något skulle kunna göras.

Doktor Andersson yttrade också, att genom länsstyrelsernas försorg någon tänkbar utväg borde kunna beredas till målets vinnande. Min erfarenhet säger, att detta icke är möjligt i fråga om de större sjöarna, beträffande vilka man icke kan vinna den enighet, som erfordras för att få en förening till stånd.

Herr Andersson yttrade även något om gemensamhetsfiske, men jag tror, att denna form för fiskets ordnande är mycket litet populär i vårt land, och jag tror icke heller, att den kommer att vinna någon vidare användning. Såsom utskottets ordförande här har antytt, har andra kammaren en gång med 98 röster mot 91 visserligen avslagit motionen, men dock sålunda endast med 7 rösters majoritet. Förra året avskog också andra kammaren densamma utan votering, men huvudsakligen av det skälet, att ett bifall då kunde för tillfället hämma tillgången på fisk i allmänna marknaden. Första kammaren har under alla de år denna fråga förelegat bifallit motionen, sista gången med en majoritet av 70 röster: 85 röster mot 15. Det skulle ju möjligen kunna tänkas, att med den

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.
(Forts.)

ändring av majoriteten inom kammaren, som nu föreligger, första kammaren i år icke skulle vilja bifalla motionen, men majoriteten var dock förra gången så stor som sagts, och i motionen hava nu lantmän från skilda platser i landet instämt.

Jag vill sluta med att framhålla tre synpunkter. Dels den synpunkt, som jag alltjämt förfäktat beträffande insjöfisket — jag känner icke till aborrfisket på ostkusten, som motionären här talar om — att insjöfisket är något speciellt, som rätt mycket skiljer sig från fisket vid västkusten, dels ock den synpunkten, att i denna sak tillkommit något nytt, nämligen det rovfiske, som faktiskt under kristiden har bedrivits i våra insjöar. I min hemtrakt har gösen så gott som helt utrotats.

Den tredje synpunkten, som jag tillåter mig framställa gentemot doktor Andersson, är, att det förefaller mig underligt, att vi, då vi nu sträva efter att få till stånd åtgärder för att förbättra fisket, skola mötas av motstånd från den teoretiska sakkunskapens män. Jag kan icke underlåta, att i all vördsamhet uttala min förvåning över att så skall vara fallet. Det borde väl vara i deras intresse att allt möjligt ändamålsenligt göres. Det tjänar icke något till att lekmanamotionärer säga, att den utredning, som kommer till stånd, bör leda till att de och de åtgärderna vidtagas. Vad som skall göras måste vi överlämna åt sakkunskapen att bestämma.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till motionen.

Herr Bergström, Gustaf: Ja, det är verkligen ett sorgligt förhållande med denna vanhävd och rovdrift. Det säges här, att länsstyrelserna kunna förhindra sådan, men det har ju också på samma gång visats, då denna vanhävd och rovdrift fortfar, att länsstyrelsernas åtgärder icke äro tillräckligt effektiva.

Motionären har nu här föreslagit kraftigare åtgärder för att få rättelser i förhållandena. Det begäres, att de sakkunniga skola taga saken om hand, men det är icke tillräckligt, efter mitt förmenande, att endast teoretiska sakkunniga anlitas. Det får lov att också vara praktiska män, som komma med, då denna utredning skall ske, ty teorien ej skattas där praktiken fattas.

Jag får för min del yrka avslag å utskottets förslag och bifall till motionärens.

Herr B o b e r g: Det var med ganska stort intresse, som jag åhörde doktor Anderssons anförande, men det får jag säga, att, om det anförandet övertygade herrarna här i kammaren, inte övertygade det mig, ty de skäl, som doktor Andersson framförde, hava framförts undan för undan här och lika många gånger också blivit vederlagda.

Man har hänvisat till fiskeristadgan. Men den är 20 år gammal, ty den tillkom år 1900. Nu frågar jag: Har fisket förbättrats eller försämrats, sedan denna fiskeristadga utkom? Jag vill påstå, att fisket har gått tillbaka; men jag ger icke denna stadga skulden här-

för, utan det är andra omständigheter, som äro skuld därtill. Men lagen har icke kunnat förhindra dessa förhållanden, därför att den icke är så praktiskt lagd, som den skulle vara.

Vidare har här hänvisats till länsstyrelserna och de särskilda fiskeriföreningarna på de olika platserna. De herrar, som icke äro inne i denna fråga, kanske ursäktar mig, om jag något talar om, huru det förhåller sig med den här saken. Fiskevattensägarna fiska antingen själva eller också utarrendera de sitt fiske. När de göra det senare, är det klart, att de, som arrenderat fisket, vilja taga upp så mycket fisk som möjligt under alla tider och därför icke bry sig det minsta om att sörja för återväxten. Huvudsaken för dem är att få ut så mycket som möjligt under arrendetiden. De personer återigen, som själva fiska på sina fiskevatten och som gärna vilja spara fisken där, hava ingen nytta av, att de spara den, därför att fisken är en »vandringssman», som går ifrån den ena platsen till den andra med vind och ström. Vad sålunda sparas av den ene, fiskas upp av en annan. Dessutom förhåller det sig så, att fiskeristadgan tillämpas länsvis genom Konungens befallningshavande och under ständig medverkan av dessa sakkunniga från fiskeristyrelsen här i Stockholm. Nu finns det många sjöar, och Östersjön är en sådan, där många län beröras. Om ett län beslutar så eller så, och det finns enighet ibland dem, som hava intresse av fisket, att det fiskas på ett förståndigt sätt, men det icke bestämmes på samma sätt i ett annat län, blir följden, att de förra icke hava så stor nytta av vad de spara, ty när fisken vandrar, så tages den upp i ett annat län. Därför önskar jag, att det måtte bli enhetlighet i lagstiftningen och att det måtte bli klart för alla här i landet att detta är en sak av mycken vikt. Ty några miljoner kilogram fisk mer eller mindre om året betyder icke så litet för vår folkhushållning. Det är alldeles tydligt.

Nu behöver man icke vara biolog eller hydrograf för att förstå, att, om icke fisken får leka i fred och lägga sin rom under den tid den skall fortplanta sig, hjälper det föga huru många förordningar, som utfärdas. Om man t. ex. skulle hugga huvudet av hönsen, just när de skola börja att värpa, hur skulle man då kunna få några ägg, och hur gick det med hönsstammen? När det gäller skogen, sörjer man för återväxten, för att icke skogen skall skövlas; men när det gäller fisken, tror man, att det är en outtömlig källa man har att hämta ur och att det bara är att fiska och fiska vid alla tider utan tanke på, att fisken behöver skyddas under den tid, då den skall fortplanta sig. Ofta upptages vid den tiden fisken massvis, så att, när den kommer till fiskhandlaren, prisen äro så sänkta, att det är föga förtjänst för dem, som fiska, ehuru det ju alltid kan vara av intresse att få mycket fisk. Men fisken är, när den leker, sjuk, blöt, mager och eländig samt har icke samma värde, som då den ätit sig fet och är i normalt skick. Fiskhandlarna skulle helst se, att de sluppe köpa den, en del lekfisk, men om de icke vilja taga emot fisken, så säga fiskarena: »När ni icke vilja köpa av oss nu, så få ni det icke heller vid andra tillfällen». Detta har en vaken och intelligent ledamot här framhållit för mig förut i dag, och hade han varit närvarande i kväll,

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

skulle han säkert sagt detta. Det är alldeles givet, att, om det icke skulle bliva något skydd och någon hushållning av annat slag än den, som hittills gjort sig gällande, det kommer att gå bakåt, trots alla våra biologer och hydrografer. Det är mycket bra, att de undersöka fiskevattnen och utröna, huru fiskarna tillväxa o. s. v., men bredvid detta, som jag icke underskattar, måste gå ett annat arbete, som tager sikte på det praktiska i saken, ty annars: »medan gräset växer, dör kon», och medan biologerna och hydrograferna arbeta här och där, blir det mindre och mindre fisk, även om vi få allt fler och fler teoretiska tjänstemän.

Jag skrev för någon tid sedan till en fiskeritjänsteman och bad honom råda mig då jag ämnade framlägga en sådan motion som denna. Jag hade talat med honom vid ett tillfälle förut och trodde, att jag skulle få medhåll; men han sade, att det kunde han icke gå med på; vad som behövdes var flera fiskeritjänstemän.

Doktor Andersson påpekade, att man utfärdat 250 förordningar i detta hänseende. Ja, hava vi fått någon fisk genom dessa? Hade man än utfärdat så många förordningar som Salomos ordspråk, som visst voro 1,005, men man icke får någon fisk, så äro de till intet gagn för landet.

Jag ber denna kammares ärade ledamöter, som ju också måste något taga hänsyn till kammarens föregående behandlingar av detta spörsmål och kammarens auktoritet att icke släppa denna fråga så lätt ifrån sig. Ty det är klart, att, om nu första kammaren avslår motionen, sedan kammaren två gånger bifallit den, och detta kommer ut i landet, så säger folket: »Ja, den där första kammaren, den vet icke vad den vill; det ena året beslutar den så och andra året beslutar den så. Gud hjälpe oss för en sådan riksdag.» Ja, herrarna skratta, men varen säkra på, att det kommer att låta så. Nu vill jag naturligtvis icke söka påverka någon genom sådana skäl, och jag förstår ju också, att herrarna icke taga intryck därav, men jag ber att få uppläsa ett stycke ur Nordisk Familjebok angående Sverige som fiskeriland. »Sverige är ett bland de sjörikaste länderna i Europa, och många bland dess sjöar ha ännu god tillgång på fisk, om än den länge hörda klagan över fiskets avtagande utan tvivel i många fall kan vara berättigad.» Det har försämrats mycket, sedan detta skrevs.

I lördags åhörde jag ett samtal mellan två herrar, varav den ene var jägmästare. »Nå», sade den ene, »fiskar jägmästaren något nu för tiden?« »Nej», sade han, »det gör jag inte; men det skall finnas ett par sjöar däruppe, som äro fiskrika.» »Finns det några sjöar med fisk i numera? — Har jägmästaren försökt?« »Nej, det har jag icke.» — »Gör då först ett försök.»

Nej, det är nog så, att fisken håller på att genom detta ideliga fiskande under alla tider förstöras och fördärvas, och jag ber kammarens ledamöter tänka härpå och icke släppa denna fråga ifrån sig på så sätt, att endast tjänstemännen — som jag för övrigt värderar och aktar på det sätt jag kan — få taga saken om hand, ty då blir det kanske endast biologiska och hydrografiska undersökningar.

I detta sammanhang kanske jag får lov att beröra en sak, som be-

rättats för mig, nämligen att -- såvida jag blivit rätt underrättad — *Ang. en rationell skötsel af fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.* — det i samband med denna utredning skall komma till stånd en fiskodlingsanstalt, som skall anläggas å kungl. Djurgården, på det att man skall kunna studera förhållandena både beträffande sötvattnet i Mälaren och saltvattnet i Saltsjön. Kan det verkligen vara klokt att anlägga en fiskodlingsanstalt på den platsen? Om herrarna endast ville se på vattnet i Norrström, dit det rinner ut med alla slags ekskrementer och annan orenlighet. Kloakerna tömma ut sitt innehåll där; vattnet kommer således att innehålla en hel massa bakterier från sjuka personer, som finnas i staden. Jag har själf sett fiskar stå och äta i det vattnet. Ångbåtar gå ut och in; ångbåtarna hava ombord varjehanda bekvämlighetsinrättningar. Olja gjutes ut. Det finns intet vatten, som är så förorenat, som vattnet kring Sveriges huvudstad. Skulle det då vara lämpligt att där anlägga en fiskodlingsanstalt? Förre vice talmannen här i kammaren, herr Odelberg, yttrade en gång, då det var fråga om att flytta vissa tjänstemän från västkusten till Stockholm, att huvudsaken med det förslaget var, att tjänstemännen skulle få bo i Stockholm. Jag menar, att, om en sådan fiskodlingsanstalt nu skall anläggas ute på Djurgården, några sådana motiv också måste spela in därvidlag. Det finns väl andra platser i Sverige, som äro mycket mera lämpade att där anlägga en fiskodlingsanstalt och med tillgång på både salt och sött vatten.

Herr talman! Jag ber att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Andersson, Karl Andreas: Herr greve och talman! Jag skall icke försöka att följa den ärade motionären på hans mer eller mindre lyriska utsvävningar. Jag skall försöka hålla mig till saken och ber då först få säga, att den sista dramatiska poängen kunde motionären väl hava besparat sig, särskilt som den grundade sig på en oriktig upplysning. Jag tillhör icke de nämnda sakkunniga, men jag kan försäkra, att det aldrig varit tal om att förlägga någon fiskodlingsanstalt på den av herr Boberg omnämnda platsen.

Gentemot herr von Hofsten, vill jag säga, att jag naturligtvis icke ställer mig på utskottets ståndpunkt bara för att göra motstånd emot denna fråga, utan därför att jag har en bestämd känsla av att på den vägen intet står att vinna.

När herr Boberg först framhåller som ett önskemål, att man måtte inskränka fisketiden och skydda fisken under lektiden, tycker jag det är bra litet lönt att försöka göra sig kvick över, att det utfärdats förordningar i samma syfte. Man kan icke tänka sig en begränsning av fisketiden, utan att det blir en förordning därom. Jag kan för min del icke tänka mig någon annan möjlighet, ty det finns så mycket folk, som vill fiska under den tid, då det är lätt att komma åt fisken, så att man säkerligen icke vill låta bli det godvilligt — åtminstone icke i allmänhet. Jag vill fråga motionären, om han någon gång gjort försök att få sina abborrar i Mönsterås skyddade, och

Ang. en rationell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

huru detta försök har utfallit. Här finnas, som jag nämnt, möjligheter att få detta gjort, men det är icke sagt, att det går utan vidare, utan det måste vara grundat på förnuftiga skäl och icke på mer eller mindre lösa påståenden.

Jag ber att i sammanhang härmed få bemöta herr Bobergs utsago, att den fisk, som han särskilt älskar, nämligen abborren, skulle vara någon vandringfisk, som går utefter kusterna. Det strider fullständigt emot de iakttagelser, som äro gjorda, ty på denna punkt föreligga verkligen undersökningar. Man har märkt både abborre och gädda och de hava visat sig vara mycket stationära.

Vidare frågar motionären vad fiskeristadgan har gjort för nytta; den tillkom för tjugo år sedan — och har fisket gått framåt sedan den tiden? Nej, svarar herr Boberg, det har gått tillbaka. Det är samma tal, som försports sedan långa tider tillbaka och förekom redan på drottning Kristinas tid; det har under århundraden förts ett klagomål över, att fisket går tillbaka, fisken försvinner. Hade det talet varit riktigt, så hade vi i denna stund säkerligen icke haft någon fisk alls; och då det nu i alla fall finnes fisk, kan man utan överdrift säga, att dessa klagomål i stort sett varit överdrivna. I varje fall ger statistiken icke något stöd för påståendet att fiskets avkastning i vårt land — vare sig inuti landet eller vid kusterna — generellt sett gått tillbaka.

Det har nu flera gånger framhållits, att kammaren vid ett par föregående tillfällen beslutat i enlighet med motionens syfte, och jag måste medgiva, att det är ett förhållande att taga hänsyn till. Men jag vill däremot erinra, att det icke lyckats att få riksdagen i dess helhet med på ett sådant beslut. Här tillkommer också den omständigheten, att det kan förväntas ett förslag, som just är avsett att avhjälpa bristerna i förevarande hänseende, och innan ett sådant förslag blivit framlagt och lett till något resultat har staten icke nödiga organ för att kunna åstadkomma den bättre vård om och främjande av fisket, som motionen dock syftar till.

Herr Boberg ger vidare också en oriktig framställning, då han talade om, huru fiskeristadgans bestämmelser i praktiken tillämpades och han sade naturligtvis ett vänligt ord om tjänstemännen i Stockholm. Enligt fiskeristadgan har lantbruksstyrelsen icke att taga någon som helst befattning med tillkomsten av lokala förordningar rörande skydd för fisket, utan dessa tillkomma genom länsstyrelsernas försorg, sedan fiskevattensägarna och fiskeriintresserade samt fiskerintendenten i distriktet ha blivit hörda.

Herr talman, jag ber få vidhålla mitt yrkande om avslag å motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Boberg: Jag skall be att få påpeka, att den ene lärde motsäger den andre. När jag en gång var uppe i det tillfälliga utskott, som hade motionen till behandling, var också doktor Nordqvist där och han påpekade, att abborren var en vandringfisk. Nu säger doktor Andersson, att den är stationär. Jag vet icke, vilket jag skall

tro; men om den är stationär, så är det märkvärdigt, att man icke kan finna honom på de stationer, där han funnits förut; då måste han vara borta därifrån.

Ang. en rationnell skötsel av fisket i Sveriges insjöar och östra skärgård.

(Forts.)

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt föreliggande yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställa bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig finna den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Andersson, Karl Andreas*, begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som avslår vad första kammarens andra tillfälliga utskott hemställt i sitt utlåtande nr 4 och bifaller den i ämnet väckta motionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 46;

Nej — 23.

Jämlikt § 63 riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas andra kammaren.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen i fråga om åvägabringande av en statistisk undersökning angående motboksinnhavarnas fördelning efter kön m. m.

Ang. en statistisk undersökning rörande motboksinnhavarnas fördelning efter kön m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 186, hade herrar *Björkman* och *Söderbom* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville uppdraga åt kontrollstyrelsen eller åt någon dess tjänsteman att företaga en statistisk undersökning angående motboksinnhavarnas fördelning efter kön, ålder, civilstånd, inkomst, yrke och hemort.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande av angivna orsaker hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Ang. en statistisk undersökning rörande motboksinneshavarnas fördelning efter kön m. m.

(Forts.)

Herr Björkman: Jag anser mig böra med några få ord bemöta utskottets motivering för sitt avslagsyrkande.

Det synes mig vara klart att såväl för vännerna som för motståndarna till förbudstanken, men särskilt för de sistnämnda, det borde vara av intresse att få en utredning rörande motboksstockens demografiska struktur. Jag skall blott anföra ett enda exempel.

Det har från rusdrycksbolagshåll uppgivits — och jag tror att det är sant — att i vissa trakter varje ung man, så snart han blivit motboksmyndig, tager ut motbok och att detta ofta sker för att därmed göra äldre kamrater en tjänst. Detta är, som vi alla veta, olagligt, men det sker ändå. Det händer dock rätt snart, att han anser sig själv hava behov av den kvantitet, som motboken berättigar honom till, och jag behöver nog icke framhålla vilken social fara, som ligger häri. Varje nykterhetsintresserad begriper det, och varje ungdomsintresserad borde begripa det. Skulle det icke vara önskvärt och nödvändigt, att man finge klart för sig var dylika förhållanden äga rum och i vilken omfattning? Säkerligen skulle det visa sig att här gäves motiv för en generell höjning av åldersgränsen för motboksutgående till de 25 år, som i en stor del städer redan nu tillämpas.

Nu har emellertid utskottet ansett, att en sådan undersökning borde ankomma på initiativ av kontrollstyrelsen. Jag vet icke, vilket intresse kontrollstyrelsen kan hava för en sådan undersökning, då det ju icke gäller konsumtionen utan konsumenterna. Utskottet anser vidare, att frågan »måste anses falla inom nykterhetskommitténs verksamhets- och befogenhetsområde», som utskottet uttrycker sig. Jäväl, men när nykterhetskommittén den 4 juni 1915 gjorde framställning till Kungl. Maj:t om vissa utredningar, så upptog nykterhetskommittén som den åttonde punkten förbrukningen av utminuteringsvis sålt brännvin efter yrkesgrupper och inkomstklasser. Nykterhetskommittén hade givetvis i maj 1915 ingen möjlighet att tänka sig, att motboken skulle bli en så intressant lektyr, att den år 1920 skulle räkna över en miljon intresserade. Hade kommittén då kunnat tänka sig detta, så hade den säkerligen begärt utredning även i det här avseendet. Att nu nykterhetskommittén skulle begära en sådan utredning, är ju icke rimligt. Det har bebådats, att nykterhetskommitténs förslag skulle föreligga färdigt kanske redan innan denna månads utgång, i alla fall under nästa månad. Skulle då en utredning rörande motbokens omfattning hava begärts, så skulle detta ju fördröjt kommitténs förslag ytterligare ett år.

Det förefaller mig, herr talman, som om utskottet tämligen lätt skulle kunnat få klarhet därom och att häri ligger orsaken till att nykterhetskommittén icke begärt utredning i det avseendet och icke i något underskattande av sakens betydelse; och hade utskottet velat visa åtminstone något litet av socialt intresse, hade det lätt kunnat giva ett annat uttryck åt sin nu något kalla vädjan till kontrollstyrelsen om initiativ. Jag anser mig i alla fall, herr talman, hava goda skäl att yrka bifall till motionen.

Herr Norling: Herr vice talman! Med anledning av vad

den föregående ärade talaren yttrat, tillåter jag mig påpeka, att motionärerna icke på något annat sätt motiverat sin framställning än genom det påståendet, att en undersökning i fråga om motboks-innehavarnes fördelning inom olika befolknings-, inkomst- och yrkesgrupper skulle hava betydelse, när det gällde att belysa möjligheterna för ett rusdrycksförbuds genomförande och upprätthållande. Några annorlunda beskaffade skäl för en dylik undersökning hava motionärerna icke presterat.

Ang. en statistisk undersökning rörande motboksinnehavarnas fördelning efter kön m. m.
(Forts.)

Under sådana förhållanden har också utskottet ansett sig berättigat att stanna inom den av motionärerna själva uppdragna marginalen, och det föreföll därför utskottet angeläget att söka utröna, huruvida de i motionen antydda skälen kunde anses så starka, att de ensamt för sig berättigade en så pass vidlyftig och utan tvivel ganska dyrbar utredning som det här är fråga om. Att det skulle finnas vissa andra syften, hade utskottet ingen egentlig anledning förmoda, även om det låg ganska nära till hands att ur rent sociologisk synpunkt förorda en utredning. Dessa synpunkter hava emellertid icke i motionärernas motivering kommit till något uttryck. När det gällde ett sakligt bedömande av frågan, fann utskottet det angeläget att förberedelsevis utröna, huruvida nykterhetskommittén hade ägnat eller eventuellt ämnade ägna den här ifrågavarande detaljangelägenheten någon uppmärksamhet. Det har för icke så lång tid sedan offentligen tillkännagivits, — och herr Björkman omnämnde själv den saken — att resultaten av nykterhetskommitténs senaste utredningsarbeten inom kort äro att vänta i form av ett förslag om rusdrycksförbud. Det förefaller åtminstone mig, som om man utan vidare borde kunna förutsätta, att denna kommitté icke ämnar framlägga ett dylikt förslag utan att samtidigt prestera en så stark och bindande motivering som möjligt; och jag tager för alldeles givet, att en sådan motivering icke kan åstadkommas utan hänsynstagande till den synnerligen viktiga frågan om möjligheterna att genomföra och upprätthålla förbudet. Det föll sig ganska naturligt att söka utröna, huruvida kommittén företagit eller åtminstone ifrågasatte en utredning av den art, som motionärerna föreslagit, och när det visade sig, att så icke var fallet, kunde utskottet utan någon avsevärd risk förutsätta, att nykterhetskommittén i själva verket icke delar motionärernas uppfattning om värdet av en sådan utredning.

För egen del har utskottet icke kunnat upptäcka någon rimlig anledning att betvivla nykterhetskommitténs kompetens att bereda denna sak. Avsikten med kommitténs verksamhet har väl just varit att åstadkomma en så grundlig och klarläggande utredning som möjligt, och man behöver väl knappast betvivla, att en förbudsvänlig kommittémajoritet sökt utnyttja varje tänkbar möjlighet att förstärka sina positioner. I varje fall torde man först sedan kommitténs betänkande blivit offentligen tillgängligt kunna något så när bedöma, huruvida någon kompletterande detaljutredning på en eller annan punkt kan anses erforderlig.

Ang. en statistisk undersökning rörande motboksinnehavarnas fördelning efter kön m. m.
(Forts.)

Motionärerna anse, och jag delar till fullo denna uppfattning, att efterlevnaden av en lag är i viss mån beroende av den resonans som lagen finner i det allmänna rättsmedvetandet och att man följaktligen bör utröna, huruvida en ny föreslagen lag kan påräkna något stöd hos en mera utbredd folkopinion. Det finns givetvis olika sätt att utröna denna sak, icke minst då det är fråga om ett rusdrycksförbud, och jag är för min del långt ifrån övertygad om att motionärerna för sin del funnit det mest lämpliga. Man kan nämligen på ganska goda skäl betvivla, att innehavandet av motbok bevisar något väsentligt med avseende på vederbörandes benägenhet eller bristande benägenhet att lojalt underordna sig en eventuell förbudslagstiftning; och ännu vanskligare blir det att härvidlag draga några bestämda slutsatser av det material, som kan framgå såsom resultat av den utredning, motionärerna nu begärt. Jag har för min del den uppfattningen, att den medborgerliga lojaliteten icke är fördelad efter vare sig kön, ålder, civilstånd, inkomst, yrke eller hemort. Det förefaller mig till och med mycket sannolikt, att det finns såväl goda som sämre medborgare bland både kvinnor och män inom alla åldersklasser, bland gifta och ogifta inom alla delar av landet. Endast om man utgår ifrån den enligt min mening orimliga och godtyckligt valda förutsättningen, att alla motboksinnehavare skulle placeras på den vänstra sidan, när man går att skilja fåren från getterna, kan jag tänka mig den föreslagna utredningen bliva av något egentligt värde såsom opinionsunderlag för den förbudslagstiftning som det här är fråga om. Men även med en sådan förutsättning synes man kunna få minst lika värdefulla resultat enbart genom att nyttiggöra den kännedom, man redan äger om motboksstockens omfattning.

Jag tillåter mig, herr talman, att i anslutning till vad jag sålunda framhållit, yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter jämlikt de yrkanden, som därunder framkommit, gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställen bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang. understöd från brandaktiebolagen till förmån för eldsläckningsväsendet.

Fördrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag om understöd från brandaktiebolagen till förmån för i synnerhet landsbygdens eldsläckningsväsen.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 187, hade herr *Lind* hemställt, att riksdagen måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med hemställen, att Kungl. Maj:t måtte utreda och till riksdagen inkomma med förslag

om kraftigt understöd från brandaktiebolagen till förmån för i synnerhet landsbygdens eldsläckningsväsen.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på andragna skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

*Ang.
understöd från
brandaktie-
bolagen till
förmån för
eldsläcknings-
väsendet.*

(Forts.)

Herr Lind: Jag skall i korthet be att få yrka bifall till min motion och avslag å utskottets hemställan.

Herr Söderbom: Herr talman, mina herrar! Jag skall be att, ehuru tiden är långt framskriden, få säga några ord med anledning av denna motion.

Jag instämmer fullkomligt med motionären, då han säger, att ett förbättrat brandsläckningsväsen är ett nationalekonomiskt intresse och att staten borde hjälpa till för att åstadkomma ett sådant. Varje eldsvåda är en nationalekonomisk förlust, och även om förlusten i varje fall ersättes, så är det dock värden som gå förlorade. Men då det gäller sättet att åstadkomma ett förbättrat brandsläckningsväsen, är jag icke så säker på att motionärens uppfattning är den riktiga. Jag skall då först betona, att jag icke ämnar föra brandbolagens talan såsom sådana, utan endast vill peka på en del synpunkter, som enligt min mening stå i vägen för ett realiserande av frågan.

Brandbolagen kunna nämligen indelas i tre kategorier: mindre ömsesidiga, sådana som arbeta uteslutande på landsbygden och som tillämpa uttaxering i förhållande till brandskadornas antal och storlek; större ömsesidiga, som arbeta huvudsakligast i städer och tätt bebyggda samhällen med fasta premier; och slutligen aktiebolagen, som även hava sin verksamhet i huvudsak förlagd till städer och tätt bebyggda samhällen. Aktiebolagens verksamhet å landsbygden, jämförd med länsbolagens, torde vara ganska minimal. De mindre ömsesidiga bolagen hava sin verksamhet förlagd till landsbygden, och det är denna, som hjälpen sålunda skulle gälla. Landsbygden skulle nämligen komma i åtnjutande av det anslag till de frivilliga brandkårerna, som här är ifrågasatt, och aktiebolagen betala den skatt, som skulle användas för anskaffande av frivilliga brandkårerna och brandredskap, där de mindre bolagen arbeta. Det är ju vanligt, att så snart brandsläckningsväsendet förbättrats på en plats, nedsätts premierna. Hittills har det ju varit så, att förbättring av brandväsendet bekostats av städer och samhällen, vilka i kompensation därför krävt nedsatta premier av bolag med fasta premier. Nu kan man fråga, om det kan vara rättvist och riktigt att begära, att dessa bolag, som själva på grund av förbättrat brandsläckningsväsende, fått göra nedsättning i sina premier även skola bekosta sådant, och därtill å platser, där deras verksamhet är ringa. Förhållandet är annorlunda beträffande de mindre ömsesidiga bolagen. De komma i åtnjutande av fördelarna utan kostnader, ty de uttaxera avgifter i förhållande till brandskadorna. Dessa omständigheter torde också hava gjort, att de frivilliga bidrag, som

Ang.
understöd från
brandaktie-
bolagen till
förmån för
eldsläcknings-
väsendet.
(Forts.)

lämnats från bolagens sida, ha varit minimalt, och att man sålunda icke kommit till det resultat, som hade varit önskligt.

Man kan ju även fråga sig, huru långt ett sådant bidrag skulle räcka, som skulle grunda sig på en beskattning av bolagens vinst. Jag tror icke, att det skulle bliva någon så stor summa, att man skulle vara tillfredsställd därmed och vara till så stor nytta för brandsläckningsväsendet som motionären avsett.

Jag skulle hava önskat, att denna motion, som ju avser ett mycket behjärtansvärt intresse, ja, ett verkligt statsintresse, skulle hava varit lagd på annat sätt, så att man begärt ett anslag av staten och därmed kunnat få den hjälp, som önskats. Då nu så icke är förhållandet, måste jag, huru gärna jag än skulle velat yrka bifall till motionen, hemställa om bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt där-
under framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepad, vara med övervägande ja besvarad.

Justerades ytterligare protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 10,53 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 19 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Anmälades och bordlades

första lagutskottets utlåtande nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av andra stycket av slutbestämmelserna i lagen den 19 juni 1917 angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om beredande av rätt till dagtraktamente för av landsting vald ledamot i inskrivningsrevision.

Anställdes val av tolv ledamöter i riksdagens särskilda utskott. Därvid avlämnades 105 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »gemensamma gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr *Trygger*,
» *Svensson, Carl E.*,
» *Kvarnzelius*,
» *Swartz*,
» *Möller, F. G.*,
» *Alexandersson*,
» *Wohlin*,
» *Wigforss*,
» *Clason*,
friherre *Adelswärd*,
herr *Nilsson, Johan*, i Malmö,
» *Ericsson, Aaby*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tolv suppleanter i riksdagens särskilda utskott. Därvid avlämnades 90 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »gemensamma gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

Första kammarens protokoll 1920. Nr 14.

herr *von Sydow*,
» *Wavrinsky*,
» *Ekman, Carl G.*,
» *Borell*,
» *Schlyter*,
» *Hellberg*,
» *Svensson, Ernst*,
» *Klefbeck*,
» *Olsson, P. Magnus*, i Blädinge,
» *Olofsson, J.*,
» *Hansson, Sigfrid*,
» *Grevesmühl*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 105, angående stenavverkning å kronoholmen Trinnässlan i Kville socken inom Göteborgs och Bohus län.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 20—22, bevillningsutskottets betänkande nr 3, första lagutskottets utlåtanden nr 3—7 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 7—10.

Herr *Westman* avlämnade en av honom och herr *Olsson, Ahlmans Olof*, undertecknad motion, nr 219, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund.

Motionen hänvisades till särskilda utskottet.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition, nr 105, hänvisades densamma till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2,26 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
